

GÖTEBORGS UNIVERSITET
EU2530/Vt2010

Twingly och Twitter på se2009.eu

**En fallstudie av det svenska EU-ordförandeskapets användning av
sociala medier på ordförandeskapswebben**

Masteruppsats i Europakunskap

Författare: Annika Svensson

Handledare: Rutger Lindahl

Förord

Inledningsvis vill jag framföra ett stort tack till *min handledare Rutger Lindahl* som under studiens gång har gett mig konstruktiv kritik och goda råd. Jag vill också tacka de personer, *mina vänner, mina föräldrar och mina före detta lärare*, som genom sina synpunkter hjälpt mig att förbättra min uppsats. Slutligen vill jag tacka de personer som har ställt upp på intervjuer och delat med sig av sina erfarenheter och upplevelser. Ett stort tack riktas därmed till:

Jenny Brask (Information Rosenbad, Regeringskansliet)

Ola Hennung (Statsrådsberedningen, Regeringskansliet)

Anna Björkander (Sveriges generalkonsulat i New York)

Gabriella Augustsson (Svenska Ambassaden i Washington DC)

Jonna Danlund (Information Rosenbad, Regeringskansliet)

Eva Lindhé (Miljödepartementet, Regeringskansliet)

Helena Onn (Svenska Ambassaden i Berlin)

Torbjörn Haak (Statsrådsberedningen, Regeringskansliet)

Tobias Nilsson (Utrikesdepartementet, Regeringskansliet)

Gunnar Caperius (Miljödepartementet, Regeringskansliet)

Mårten Wierup (EU-representationen i Bryssel)

Kristina Lindahl von Sydow (Kommissionär Cecilia Malmströms kansli i Bryssel)

Statsvetenskapliga institutionen vid Göteborgs universitet, maj 2010

Annika Svensson

Abstract

Author: Annika Svensson

Title: Twingly and Twitter on se2009.eu. A case study about the Swedish EU-Presidency's use of social media on the EU-Presidency website

Tutor: Rutger Lindahl

Department of Political Science, Göteborg University

Deliberative democracy theory holds that democracy is about active partaking on formal and informal arenas in the public sphere where fairly equal citizens can obtain knowledge, discuss, evaluate and affect the political agenda before decisions are made.

In line with the deliberative vision of online deliberation social media such as Facebook, Youtube, Twitter and Twingly offer such formal and informal arenas where people can obtain knowledge and interact with other people, and politicians.

The Swedish EU-Presidency was the first EU-presidency to make use of social media and it was the first time the Swedish Government Offices used other social media than email and chat features.

This thesis will examine the Swedish EU-Presidency's ambitions of using social media as well as the actual use of social media on the Swedish EU-Presidency website in the light of deliberative democracy theory.

The aim of this thesis is, through a case study, to analyze the Swedish EU-Presidency's use of social media in the light of deliberative democracy theory.

Key words: deliberativ demokratiteori, internet, Sveriges EU-ordförandeskap, sociala medier, Twitter, Twingly.

Words: 18 641

Pages: 61

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	3
1 Inledning.....	5
1.1 Ett EU-ordförandeskap i öppenhetens tecken.....	5
1.2 Syfte och frågeställningar	7
1.3 Disposition	7
2 Teoretisk analysram.....	9
2.1 Den deliberativa demokratiteorin.....	9
2.1.1 Som komplement till representativ demokrati	9
2.1.2 Brister i den deliberativa demokratiteorin	10
2.2 Demokrati med hjälp av internet.....	11
2.2.1 Internets negativa konsekvenser	11
3 Tidigare forskning	13
3.1 Demokrati och nya medier i EU	13
3.2 Internet som politisk offentlighet i Sverige.....	14
4 Undersökningens upplägg.....	16
4.1 I ljuset av den deliberativa demokratiteorin.....	16
4.1.1 Det valda fallet: EU-ordförandeskapets webbplats se2009.eu.....	16
4.1.2 Fallstudiens begränsningar.....	17
4.2 Intervjuer med personerna bakom ordförandeskapet.....	18
4.2.1 Intervjuundersökningens sju stadier.....	18
4.2.2 Intervjumetodens begränsningar	20
4.3 Material och källkritik.....	21
4.3.1 Primära källor.....	21
4.3.2 Sekundära källor	21
4.4 Kvalitativ textanalys	21
4.5 Interaktionsanalys	22
5 Empiri.....	24
5.1 Ordförandeskapets målsättningar för kommunikationsarbetet	24
5.1.1 Den bästa EU-ordförandewebbplatsen hittills	25
5.2 De sociala medierna på se2009.eu	26
5.2.1 EU-ministerns blogg	27
5.2.2 Twingly	27
5.2.3 Twitter.....	31
Figur 5.1: Tabell över ordförandetwittrarnas aktivitet på Twitter.....	32
5.3 Sociala mediers komplexitet	36
6 Analys	37
6.1 EU-ordförandeskapets dilemman.....	37

6.1.1	Juridiska aspekter	37
6.1.2	Personella, tidsmässiga och ekonomiska aspekter	38
6.2	De sociala medierna i ljuset av den deliberativa demokratiteorin	39
6.2.1	Ökad kunskap.....	39
6.2.2	Länkningar och kommentarer ger en känsla av delaktighet	41
6.2.3	Direktkontakt mellan ordförandeskapet och medborgarna.....	42
6.2.4	Den intresserade allmänheten	42
7	Slutsats.....	45
7.1	Ordförandeskapets användning av sociala medier	45
8	Sammanfattning	47
Referenser.....		48
	Artiklar och litteratur	48
	Internetkällor	50
	Intervjumaterial	53
	Offentliga källor	54
Bilagor.....		56
	Bilaga 1: Centrala begrepp	56
	Bilaga 2: Intervjuguide	57
	Frågor till arbetsgruppen ”Kommunikation 09”	57
	Frågor till twittrarna	58
	Bilaga 3: Bilder från ordförandeskapswebben	59

1 Inledning

1.1 Ett EU-ordförandeskap i öppenhetens tecken

EU:s demokratiska legitimitet och medborgarnas möjligheter att inverka på EU:s politik påverkas främst av de demokratiska institutionernas, de politiska partiernas, massmediernas och de verksammas insatser i det offentliga rummet i Sverige och andra EU-länder (SOU2000:1 s.117). Då demokrati i EU främst bygger på att de nationella demokratiska arenorna fungerar är det viktigt för EU att demokratin i de enskilda medlemsländerna inte ifrågasätts. Demokratiutredningen menade i sitt betänkande ”En uthållig demokrati! Politik för folkstyrelse på 2000-talet” att det i Sverige finns tendenser som pekar på att tilltron till det politiska systemet har avtagit och att det har uppstått en klyfta mellan väljare och valda (SOU 2000:1, s.285). Tio procent av svenskarna säger sig ha mycket litet förtroende för svenska politiker och allt färre medborgare engagerar sig i politiska partier, och fler individer sitter hemma istället för att delta i samhällslivet (SCB 2008, Buskqvist 2007:24, Cederholm 2010-03-15). Högt valdeltagande är en annan förutsättning för ett väl fungerande demokratiskt system och valdeltagandet i allmänna val är fortfarande högt i Sverige, 2006 låg valdeltagandet på 81,9 % (Val 2006). Valdeltagande är samtidigt endast ett ytligt tecken på att demokrati fungerar eftersom en fungerande demokrati också behöver medborgare som är delaktiga i den hela tiden pågående samhällsutvecklingen, inte bara när det är val. Om inte medborgarna upplever sig delaktiga är sannolikheten emellertid liten för att de ska vilja delta (SOU 2000:1, s.33). En fungerande demokrati kräver därför även en fungerande dialog där den representativa demokratins aktörer och institutioner är lyhörda för medborgarnas önskningskrav och förväntningar, och kan förklara, argumentera och förankra sina åsikter hos medborgarna (Nord 2002:13). Om människor fortsätter att dra sig undan den traditionella politiken behövs alternativ till den representativa demokratins etablerade kanaler (SOU 2000:1, s.213-218).

Internet ses av förespråkare för den deliberativa demokratiteorin som ett sådant alternativ. Enligt den deliberativa demokratiteorin handlar demokrati om medborgarnas aktiva deltagande på formella och informella arenor i den politiska offentliga sfären där de som någorlunda jämlika medborgare kan inhämta kunskap, diskutera, ta ställning och påverka den politiska dagordningen innan beslut fattas. I förhållande till representativ demokratiteori betonar deliberativ demokratiteori den politiska dialogen mellan medborgare samt mellan medborgare och politiker (Rosenberg 2007:9, Åström 2004:87). I enlighet med de deliberativa demokratiteoretikernas vision om deliberation på internet

erbjuder sociala medier¹ – samlingsnamnet för social interaktion och kommunikation på internet via exempelvis Facebook, Youtube, Twitter och Twingly – formella och informella arenor för interaktion som underlättar direktkontakt mellan medborgare och politiker, väljare och valda (Nord 2002:41ff). Via sociala medier kan medborgare oberoende av tid och plats utbyta tankar och åsikter, diskutera politik samt skapa förståelse och engagemang för olika politiska perspektiv genom att läsa och sprida information eller skapa information för andra att läsa och sprida vidare. Sociala medier anses på så sätt möjliggöra en fördjupning av demokratin och en förnyelse av den politiska offentligheten genom att öka medborgarnas deltagande, öka medborgarnas kunskap om politik och stärka förhållandet mellan medborgarna och det representativa demokratisystemets aktörer och institutioner (Coleman 2004:1).

Som ordförandeland i EU förväntas varje land under sina sex månader balansera förväntningar utifrån och kraven inifrån. Förutom enorma kostnader och krav på administrativa resurser i landet innebär ordförandeskapet en möjlighet att öka intresset för EU och Europa i Sverige, och tvärtom (Elgström 2006:193f). Ordförandeskapet är också ett bra tillfälle för ett land att informera och involvera sina medborgare i EU-politiken. Enligt EU-kommissionens Vitbok om EU:s Kommunikationspolitik ligger ansvaret för att rådfråga och informera medborgarna samt att inrätta forum för att blåsa liv i debatten först och främst på de nationella, regionala och lokala myndigheterna i medlemsstaterna (KOM 2006:5). Det finns således inga instruktioner från EU:s sida om hur kommunikationsarbetet under ett ordförandeskap förväntas fungera utan endast en kutym att länder som innehar EU-ordförandeskapet skapar en särskild webbplats (Onn 2010-03-01, Danlund 2010-02-12).

Det svenska EU-ordförandeskapet slog i ett tidigt skede fast att kommunikationsarbetet ytterst skulle syfta till att nå den intresserade allmänheten, att massmedierna skulle vara den viktigaste länken för att nå medborgarna och att ordförandeskapswebben skulle vara den viktigaste kommunikationskanalen (OF1). I syfte att öka öppenheten var ambitionen att hitta nya kanaler och tekniska lösningar samt att eftersträva dialog och diskussion snarare än enkelriktad information (OF2). Webbplatsen skulle vara ett aktivt stöd för att nå de övergripande målen för regeringens kommunikationsarbete under ordförandeskapet, där att ”stimulera till dialog om sakfrågorna” nämns som ett av de övergripande målen (OF3). Förutsättningarna för dialog och diskussion under ordförandeskapet skapades genom olika kommunikations- och informationsinsatser offline som

¹ Sociala medier och andra viktiga begrepp förklaras närmare i Bilaga 1: Centrala begrepp.

online - genom olika evenemang vid de informella ministermötena i Sverige och genom interaktiva funktioner på ordförandeskapswebben.

I EU-ordförandeskapssammanhang var det svenska EU-ordförandeskapet först med att använda sociala medier och det var första gången Regeringskansliet, den statliga förvaltningsmyndigheten under Sveriges regering, använde andra sociala medier än mejl- och chatt-funktioner (Hennung 2010-02-03). Sociala medier nämns också flitigt i diskussioner om hur de kan och bör användas av politiker och myndigheter i framtiden, inte minst förväntas sociala medier spela en stor roll i riksdagsvalet i september 2010 (Brandel 2010-01-04). I denna studie kommer fokus att ligga på de sociala medierna på ordförandeskapswebben som erbjöd förutsättningar för dialog och diskussion genom att låta allmänheten lämna avtryck i form av blogg- och twitterinlägg (Hennung 2010-02-03). Det teoretiska perspektiv som präglar min studie är deliberation via nya medier och min förhoppning är att min studie av ordförandeskapets användning av sociala medier ska kunna bidra med en fingervisning om hur den representativa demokratis aktörer och institutioner använder sociala medier samt hur de kan och bör använda sociala medier i framtiden.

1.2 Syfte och frågeställningar

Fokus kommer att ligga på det svenska EU-ordförandeskapets användning av de sociala medierna på ordförandeskapswebben då det var första gången sociala medier användes i EU-ordförandeskapssammanhang. För att få en helhetsbild av ordförandeskapets användning av sociala medier på ordförandeskapswebben kommer även ordförandeskapets ambitioner med att använda sociala medier att belysas. Syftet med denna uppsats är att i ljuset av den deliberativa demokratiteorin analysera ordförandeskapets användning av sociala medier på ordförandeskapswebben. För att uppnå syftet utgår jag ifrån följande frågeställningar:

- *Vilka var ordförandeskapets ambitioner med att använda sociala medier?*
- *Hur användes de sociala medierna på ordförandeskapswebben?*
- *Hur förhåller sig ordförandeskapets ambitioner med att använda sociala medier och ordförandeskapets praktiska användning av dessa till den deliberativa demokratiteorin?*

1.3 Disposition

Uppsatsen är indelad i åtta kapitel. Det inledande kapitlet, kapitel 1, omfattar en inledning som mynnar ut i uppsatsens syfte och de frågeställningar som jag ämnar besvara. Följande kapitel, kapitel 2, behandlar den teoretiska analysramen bestående av den deliberativa demokratiteorin och uppfattningar om hur internet och sociala medier kan hjälpa till att uppnå en fördjupad demokrati

med deliberativa inslag. Kapitel 3 innehåller tidigare forskning med exempel på två studier där forskningsobjektet analyserades i ljuset av den deliberativa demokratiteorin. I nästföljande kapitel 4 redogör jag för uppsatsens upplägg med närmare beskrivningar av metoderna som använts. De semistrukturerade expertintervjuerna, den kvalitativa textanalysen och interaktionsanalysen beskrivs närmare liksom varje metods begränsningar. Kapitel 4 avslutas med en genomgång av materialet som använts i studien. Vidare behandlas empirin i kapitel 5 där uppsatsens två första frågeställningar besvaras genom att ordförandeskapets ambitioner med och användning av sociala medier på ordförandeskapswebben presenteras. I kapitel 6 besvaras den tredje frågeställningen genom analysen av ordförandeskapets användning av de sociala medierna i ljuset av den deliberativa demokratiteorin. Svaret på samtliga frågeställningar tydliggörs sedan i slutsatsen i kapitel 7. Kapitel 8 utgörs av en sammanfattning av uppsatsen i sin helhet. Uppsatsen avslutas sedan med referenser och bilagor där centrala begrepp förklaras i bilaga 1. Intervjuguiden med frågor till arbetsgruppen och ordförandetwitrarna finns i bilaga 2 och bilder som illustrerar de sociala medierna på ordförandeskapswebben finns i bilaga 3.

2 Teoretisk analysram

För att i ljuset av den deliberativa demokratiteorin analysera ordförandeskapets användning av sociala medier på ordförandeskapswebben krävs först en genomgång av den deliberativa demokratiteorin och kritiken vad gäller möjligheten att uppnå det deliberativa demokratiidealet. Då förespråkarna för den deliberativa demokratiteorin menar att internet kan bidra till att fördjupa demokratin kommer även internets demokratiska för- och nackdelar att beskrivas närmare.

2.1 Den deliberativa demokratiteorin

Jürgen Habermas, Joshua Cohen, John Rawls, James Fishkin, Jon Elster och John S. Dryzek räknas alla som förespråkare för den deliberativa demokratiteorin även om de kallar den vid olika namn² (Rosenberg 2007:2, Dryzek 2000:2-7, Shane 2004:240, Hindman 2009:7). Enligt förespråkarna är det processen genom vilka politiska beslut fattas som är viktig, eftersom medborgarnas deltagande i dialoger och diskussioner krävs för att besluten som kommer därav ska anses demokratiska och legitima (Smith & Wales 2000:52). Ett besluts legitimitet beror således på processen eller deliberationen som sker bland politikerna och bland medborgarna samt mellan politikerna och medborgarna när de uttalar personliga intressen såväl som allmänintressen. Enligt de deliberativa demokratiteoretikerna ger deliberation upphov till konstruktiv kommunikation där någorlunda jämlika medborgare lyssnar på varandra, ställer frågor, förklarar sina åsikter för andra och omvärderar dem när andras åsikter motiveras av bättre argument (Habermas i Calhoun 1992:446, Rosenberg 2007:6f, Guttman 2007:413, Goodin & Niemeyer 2003:633). Det är således viktigt att det finns forum för medborgarna att föra öppna politiska dialoger (Schneiderhan & Khan 2008:19–21, Ackerman & Fishkin 2002:130).

2.1.1 Som komplement till representativ demokrati

Huruvida forum eller arenor för deliberation ska vara direkt knutna till politiska institutioner och vara en inkluderad del av offentliga beslutsprocesser eller om de ska vara spontant skapade av medborgarna som en del av det stora offentliga rummet är förespråkarna för den deliberativa demokratiteorin oeniga om. Medan några vill se ett direktdemokratiskt system där alla medborgare har rätt att delta aktivt i den politiska beslutsprocessen menar andra att deliberativ demokrati fungerar bäst som komplement till representativ demokrati (McLaverty 2009:383). Smith & Wales

² Diskussionsdemokrati, dialogdemokrati, diskursdemokrati, diskursiv demokrati respektive kommunikativ demokrati (Åström 2004:83).

(2000), Dryzek (2000) och Andersen & Hansen (2007) ser alla fördelar med att komplettera representativ demokrati med deliberativa inslag för att kunna erbjuda medborgare större möjlighet till deltagande och mer legitima beslut (Smith & Wales 2000:52). Ytterligare två är Gutmann och Thompson som menar att man bör bedöma legitimiteten utifrån hur nära det deliberativa idealet metoderna och procedurerna är och försöka förbättra den deliberativa kvaliteten i de redan existerande demokratiska procedurerna (Premfors & Roth 2004:292).

De undersökningar som gjorts har visat att det finns skillnader i deltagarnas åsikter före och efter deliberation och att orsaken till åsiktsförändringen är ökad kunskap som i sin tur beror på att deltagarna väger olika intressen och argument mot varandra (Smith & Wales 2000, Andersen & Hansen 2007, Ackerman & Fishkin 2004:53,59). Enligt en studie av en australiensisk medborgarjury förändrades deltagarnas åsikter till följd av informationen snarare än diskussionerna även om diskussioner är mer motiverande än information (Goodin & Niemeyer 2003, Muhlberger & Weber 2006:2–3,27). Genom deliberation breddar deltagarna sina egna begränsade perspektiv genom att lyssna på och lära av varandras kunskap och erfarenhet (Smith & Wales 2000:53f). Enligt Andersen & Hansen blir människor mer benägna att fortsätta engagera sig på olika sätt i samhället efter deliberation, eftersom deliberation skapar en känsla av att kunna påverka den politiska dagordningen. Viljan att bli politiskt aktiv ökar inte även om deltagarnas förtroende för den representativa demokratis aktörer och institutioner sägs göra det (Andersen & Hansen 2007, Smith & Wales 2000:60).

2.1.2 Brister i den deliberativa demokratiteorin

Kritikerna menar att de deliberativa demokratiteoretikerna överskattar medborgarnas förmåga och vilja att delta i politiken på det sätt som krävs för en fullt genomförd deliberativ demokrati (Nord 2002:21). Enligt elitdemokraten Joseph Schumpeter är medborgare inte tillräckligt kompetenta eller intresserade av politik för att kunna delta i deliberation. Han menar att människor är rationella vad gäller egenintressen, men inte när det gäller allmänintressen och att medborgarnas deltagande i demokratin därför bör minimeras till att avsätta och tillsätta kompetenta experter i regelbundna val (Nord 2002:21, Premfors & Roth 2004:280).

Istället för att ifrågasätta medborgarnas kunskapsnivå eller rationalitet uttrycker Esaiasson och Gilljam tvivel om medborgarnas vilja att ägna mer tid av sitt liv åt politik och medborgarnas möjligheter att hinna med det politiska arbetet. De menar att man inte kan ta för givet att medborgarna sätter politiken framför andra aktiviteter i livet och att man istället borde stärka den representativa demokratin inom dess egna ramar (Premfors & Roth 2004:281, SOM 2001:174). En

fullt genomförd deliberativ demokrati skulle inte heller ha de mekanismer för effektivt ansvarsutkrävande som kännetecknar den representativa demokratin även om internet erbjuder nya möjligheter till granskning (Premfors & Roth 2004:14, Hindman 2009:18). Ett deliberativt demokratisystem skulle enligt Gilljam och Jodal också gynna de resursstarka i samhället och därmed förstärka den existerande ojämlikheten mellan olika befolkningsgrupper (SOM 2001:174).

2.2 Demokrati med hjälp av internet

Då den deliberativa demokratin baseras på vitaliteten i ett offentligt samtal mellan folket och de styrande som aktiva och någorlunda jämbördiga parter anses internet erbjuda möjligheter för medborgare att engagera sig på alternativa arenor genom virtuella gemenskaper för arbete, studier och nöjen där de kan kommunicera en och en (ex. email), en till många (ex. bloggar, Twitter) eller många till många (t.ex. Facebook) (Norris 2001:12f, 232). Enligt Muhlberger och Rogers skapar internet en öppning för alternativa politiska uppfattningar som inte syns på tv-nyheterna och för mobilisering av människor som normalt sett inte är politiskt aktiva eftersom politiskt intresse inte är avgörande för onlinediskussioner (Muhlberger 2004:227, Hindman 2009:11). Coleman och Wright menar att bloggar på internet erbjuder nya former av gräsrots- och deltagandejournalism och att interaktiva dialoger kan uppstå mellan avsändare och mottagare av blogginlägg genom mottagarens möjlighet att kommentera blogginlägg, som sedan avsändaren kan visa sitt intresse för genom att kommentera mottagarens kommentarer (Coleman 2008:2). Mottagarna av informationen blir på så sätt mer betydelsefulla, eftersom de kan producera egen information eller kommentera avsändarnas information även om det sedan inte finns någon garanti för att avsändarna läser eller svarar på mottagarnas kommentarer (Buskqvist 2007:45f).

Enligt Coleman ligger det verkliga värdet i bloggofären inte i att både medborgare och politiker bloggar utan att de kan föra en dialog med varandra i bloggofären (Wright 2008:158). Genom att möjliggöra fler plattformar för politisk dialog samt underlätta för direktkontakt mellan medborgare och politiker anses internet därför kunna öka den representativa demokratis legitimitet (Nord 2002:41ff). Om medborgare och politiker vill och kan utnyttja fördelarna så kan internet fungera som ett verktyg för att fördjupa demokratin (WII 2009:7).

2.2.1 Internets negativa konsekvenser

Michael Hindman som skrivit ”The Myth of Digital Democracy” är kritisk och menar att internet jämnat ut vissa politiska ojämlikheter men även skapat nya. Enligt honom har internet fört med sig förstärkta skillnader mellan informerade rika och oinformerade fattiga, mellan internetanvändare och icke-internetanvändare samt mellan engagerade och oengagerade medborgare (Hindman

2009:19). På samma sätt menar Markus Prior att de som är ointresserade lär sig mindre gentemot dem som är intresserade och lär sig mer, vilket ökar skillnaden i politiska kunskaper (Hindman 2009:10). Sunstein och Castells anser att internet förstärker existerande kulturella och sociala nätverk genom att medborgare splittras kring miljontals webbplatser och samlas bland likasinnade så att politiken polariseras (Nord 2002:52,82). Enligt Sunstein är det därför viktigt för demokratin att människor i oförutsedda möten konfronteras med människor med olika åsikter, perspektiv och erfarenheter (Hindman 2009:9, Nord 2002:49,82, Froomkin 2004:3).

Internet anses främst förstärka politiskt intresse och politiskt deltagande bland medborgare som redan är politiskt intresserade eller deltar i den traditionella politiken genom att de via internet får större möjlighet att ta del av politisk information, ta direktkontakt med politiker och partier och kanske också vara med och forma politikens innehåll genom deltagande i diskussioner (Nord 2002:105). Den politiskt ointresserade majoriteten av allmänheten tar dock inte del av det politiska utbudet eller engagerar sig politiskt bara för att internet existerar (Nord 2002:94f). Pippa Norris framför främst kritik vad gäller den digitala klyftan, som avser praktiska ojämlikheter kring internetanvändande: en global klyfta mellan rika och fattiga länder, en social klyfta mellan olika grupper inom länder och en demokratisk klyfta inom gruppen internetanvändare (Ilshammar 2003:10, Norris 2000:4). Norris menar att internet inte alls påverkar människors intresse eller motivation till politisk aktivism utan snarare engagerar de engagerade samtidigt som hon säger att ”digital politics” ger nytt liv åt representativ demokrati även om de oengagerade lämnas utanför (Norris 2000:22).

3 Tidigare forskning

Många forskare har undersökt internets demokratiska potential i ljuset av den deliberativa demokratiteorin. I sin studie prövar Asimina Michailidou möjligheterna till engagemang på internet som EU erbjuder medborgarna gentemot EU:s kommunikationsstrategidokument och deliberativa demokratiteoretikers idéer om en offentlig politisk sfär (Michailidou 2008). Även Ulf Buskqvist använder det deliberativa demokratiidealet som en lins för sin undersökning av webbens betydelse för den politiska offentligheten i Sverige (Buskqvist 2007). Studierna har inneburit vägledning då de i viss mån använt sig av samma analytiska ingångar och metoder, som jag själv använt i denna studie.

3.1 Demokrati och nya medier i EU

Asimina Michailidou gav inspiration både vad gäller upplägg och referenser. Hon tar upp frågan kring internets möjlighet att demokratisera EU genom skapandet av en europeisk offentlig sfär där medborgarna inte bara debatterar EU utan också deltar i en konstant öppen dialog med EU-tjänstemän och beslutsfattare. Hon undersöker EU:s kommunikationsstrategidokument genom en textanalys och EU-kommissionens implementering av deras internetpolitik genom en webbanalys av EUROPA-portalen. Genom enkätundersökningar tar hon reda på EU-kommissionens inflytande på medborgare på nätet, och genom semistrukturerade intervjuer undersöker hon åsikterna hos högre tjänstemän inom EU:s institutioner.

Efter webbanalysen av EUROPA, EU:s officiella internetportal, slår Michailidou fast att EU tillhandahåller detaljerad information i enlighet med kommunikationsstrategidokumentet, men att det finns ett glapp mellan intentionen att skapa interaktion och offentlig dialog, och faktisk handling. Internet har inte getts en nyckelroll i arbetet för att förstärka och underlätta den offentliga dialogen och även om flertalet EU-kommissionärer har bloggar och EU har sin egen Youtube-kanal "EU-Tube" så saknas fortfarande konkreta förklaringar om på vilket sätt feedbacken från medborgarna och det civila samhällets organisationer faktiskt ska påverka EU:s politik. Michailidou menar att åtgärderna som föreslås lösa problemet med EU:s demokratiska underskott fokuserar på allmänhetens uppfattning snarare än institutionell reform. Michailidou erbjuder två slutsatser vad gäller orsaken till glappet mellan intention och implementering: praktiska och tekniska hinder samt motstridig förståelse av begreppet offentlig kommunikation inom EU-kommissionen och de andra institutionerna. Medan beslutsfattarna stödjer satsningen på olika målgrupper, särskilt målgrupper som är svårare att nå ut till, anser tjänstemännen som ska genomföra besluten att internet i huvudsak

är ett verktyg för kommunikation med EU-kännare och medborgare eller organisationer som är intresserade av EU och EU:s verksamhet – de är inte övertygade om att det är värt besväret eller tror inte att de kan lyckas nå målgrupper som är ointresserade eller skeptiska till EU. Förutom detta finns också en motvilja till att ta täten framför medlemsländerna vad gäller tillämpningen av EU:s kommunikationsstrategi (Michailidou 2008:346–368).

3.2 Internet som politisk offentlighet i Sverige

I Ulf Buskqvists ”Medborgarnas röster. Studier av internet som politisk offentlighet” används det deliberativa demokratiidealet och dess betoning på en välfungerande offentlighet som en lins för undersökningen av webbens betydelse för den politiska offentligheten i Sverige. Buskqvists uttalade syfte är att undersöka villkoren och formerna för medborgarnas deltagande i webbplatserns kommunikativa praktiker. Hans studier utgörs av material som samlats in i samband med valrörelserna inför riksdagsvalet 2002 och EU-parlamentsvalet 2004, och inbegriper kvalitativa intervjuer, en multimodal kritisk diskursanalys av webbplatserna och en interaktionsanalys av webbplatsernas asynkrona diskussionsforum (Buskqvist 2007:12ff). Han jämför även likheter och skillnader mellan de tre webbplatskategorierna vad gäller design och användningssätt (Buskqvist 2007:18).

Buskqvist fokuserar på den övergripande bilden av diskussionen och typen av interaktion och ser inläggen på webben som yttranden i ett samtal som får betydelse utifrån kontexten de yttras i (Buskqvist 2007:76). Han konstaterar att interaktionen på partiernas webbplatser kan innebära en mer och bättre informerad medborgare, men att den inte handlar så mycket om interaktion utan mer om presentation och service (Buskqvist 2007:200ff). De sociala rörelsernas webbplatser fungerar däremot som nya arenor för medborgerligt deltagande utanför den traditionella politiken (Buskqvist 2007:157f). Även medieföretagen inbjuder till interaktion även om de är måna om att styra och begränsa deltagande för att det ska passa in och infogas i de journalistiska berättelserna i syfte att konstruera attraktiva webbplatser. Partierna och medieföretagen inbjuder alltså till skenbar interaktion när de inte vill släppa kontrollen över agendan, menar Buskqvist (Buskqvist 2007:200ff).

Buskqvists slutsats är att forum med mindre reglerad strukturell design (moderering, ämnesstyrning etc.), och högre grad av användarkontroll, skapar bättre förutsättningar för samtal med deliberativa kvaliteter. Samtal med större deliberativa kvaliteter utvecklas när medborgarna ges ökad kontroll över webbens interaktionsarenor. Han slår fast att de sociala rörelserna och de politiska ungdomsförbunden använder webben för medborgerlig deliberation till skillnad från

medieföretagen och de politiska partierna som främst använder webben utifrån egna intressen inom ramen för ett representativt synsätt på demokrati och knappast främjar en demokrati med ökade deliberativa inslag (Buskqvist 2007:200ff). Han konstaterar att det, trots att webbtekniken möjliggör olika slags strukturer för kommunikation, finns ett överordnat intresse av besöksmaximering som styr utformningen av kommunikation. Avslutningsvis poängterar han att tekniken hela tiden utvecklas och att samtalen på internet, även om de endast utgör en litet bidrag till den politiska offentligheten, kan vara vitaliserande för demokratin.

Även om varken Michailidou eller Buskqvist i sina studier tar upp sociala medier per se, så undersöker de användandet av interaktion på internet som ett verktyg för att uppnå dialog mellan medborgare och politiker och tjänstemän i ljuset av det deliberativa demokratiidealet och bidrar därmed med kunskap som jag har nytta av i min studie.

4 Undersökningens upplägg

Detta kapitel inleds med en förklaring av fallstudiemetoden där jag motiverar mitt val att undersöka just EU-ordförandeskapets webbplats och användning av sociala medier. Därefter redogör jag utförligt för intervjuerna, som jag gjorde i syfte att få information om ordförandeskapets ambitioner med kommunikationsarbetet, webbplatsen och användningen av sociala medier på webbplatsen. Innan kapitlet avslutas med ett avsnitt om interaktionsanalysen, som gjordes av de sociala medierna på ordförandeskapswebben, redogör jag för material och källkritik samt den kvalitativa textanalysmetoden som användes på materialet.

4.1 I ljuset av den deliberativa demokratiteorin

Teorikonsumerande studier syftar till att med hjälp av existerande teorier försöka förklara vad det var som hände i ett särskilt fall medan teoriprovande fallstudier ämnar stärka eller minska stödet för en teori, minska eller utöka förutsättningarna för teorins giltighet eller bestämma vilken av två eller flera teorier som bäst förklarar ett fall eller ett generellt fenomen (Esaiasson m.fl. 2007:42, George & Bennett 2005:109). Då mitt val av fall är lika avgörande som valet av teori blir min studie en blandning av teorikonsumerande och teoriprovande fallstudie där jag ämnar analysera ordförandeskapets användning av sociala medier på ordförandeskapswebben i ljuset av den deliberativa demokratiteorin.

4.1.1 Det valda fallet: EU-ordförandeskapets webbplats se2009.eu

Vad gäller valet av fall bör man utgå ifrån krav på extern och intern validitet. Extern validitet handlar om i vilken utsträckning resultaten från den genomförda undersökningen stämmer på andra fall som inte ingått i undersökningen, det vill säga om man kan generalisera resultaten. Intern validitet handlar i sin tur om ifall man kan dra rimliga slutsatser på basis av det fall som faktiskt undersökts (Esaiasson m.fl. 2007:175,179). Väljer man fall utifrån principerna om politisk viktighet, praktiska förutsättningar och intern validitet har man gett låg prioritet åt den externa validiteten oberoende av frågeställningens generalitet. En hög intern validitet är ingen garanti för en hög extern validitet (Esaiasson m.fl. 2007:180).

I fråga om generaliseringar av forskningsresultat finns en tvåstegsproblematik där första steget består i att fastställa den grupp av fenomen som undersökningen vill uttala sig om. I denna studie kommer jag att försöka uttala mig om svenska myndigheter, bland vilka det svenska EU-ordförandeskapet (Regeringskansliet) är ett exempel, eftersom problematiken kring sociala mediers möjliga inverkan på demokrati inte är specifikt för mitt fall. Samtidigt var det svenska

ordförandeskapet det första ordförandeskapet som på sin webbplats använde sig av sociala medier, och den första myndigheten i Sverige som använde Twingly (Mynewsdesk 2009). Så länge man undersöker ett fall som inte skiljer sig systematiskt från andra fall i populationen har man grund för att tro att resultaten är generaliserbara (Esaiasson m.fl. 2007:187).

Det andra steget gäller bestämningen av det konkreta fall eller den analysenhet som ska analyseras med målet att generalisera resultaten från fallet som undersöks till övriga fall i populationen (Esaiasson m.fl. 2007:178f). Här gör jag ett strategiskt urval av ett kritiskt fall. De kritiska fallen delas in i kritiska fall under för teorin gynnsamma omständigheter ("most likely cases") och kritiska fall under för teorin ogynnsamma omständigheter ("least likely cases") (George & Bennett 2005:115–123, Esaiasson m.fl. 2007:183f). Mitt valda fall av det svenska EU-ordförandeskapets användning av sociala medier är gynnsamt för teorin, det vill säga att om man förenklat säger att sociala medier, i ljuset av den deliberativa demokratin, leder till fördjupad demokrati, så är detta ett "most likely case". Resultatet är fördjupad demokrati och orsaken är deliberation med hjälp av sociala medier. Fallet utgör ett utmärkt sätt att försöka pröva förutsättningarna för den deliberativa demokratiteorin samt förklara ordförandeskapets användning av sociala medier i ljuset av den deliberativa demokratiteorin, eftersom många av förutsättningarna för deliberativ demokrati återfinns bland ordförandeskapets mål för kommunikationsarbetet under ordförandeskapet. Dessutom är fallet avgränsat till en specifik tidsperiod, ett avgränsat material i form av särskilda strategidokument och en webbplats, och ett avgränsat antal identifierbara människor som direkt arbetat med just kommunikationsstrategin och ordförandeskapswebben. Fallet är också intressant eftersom det pågår en diskussion kring hur myndigheter ska använda sociala medier i framtiden, något som E-delegationen i uppdrag från regeringen ska ta fram riktlinjer för (Olsson 2010-03-05). I tendenstermer har jag alltså valt att göra det lätt för den deliberativa demokratiteorin (Esaiasson m.fl. 2007:183f).

4.1.2 Fallstudiens begränsningar

Om teorier innehåller komplexa orsakssamband och samspelande variabler så man ska inte vara för snabb med att förkasta dem bara på grund av ett avvikande fall, eftersom teorierna fortfarande kan erbjuda förklaringar av andra fall (George & Bennett 2005:116). Man kan eventuellt göra generaliseringar till samma typ av fall, till liknande fall inom samma forskningsområde eller till och med för alla fall av en företeelse, men det finns alltid en risk för felaktiga generaliseringar på grund av skillnader i fallen, mätfel och/eller utelämnade variabler (George & Bennett 109-110). Det kan också vara så att fallet som studerats är alltför situationsspecifikt för att kunna erbjuda en förklaring till andra fall (Lundahl 1999:191). En alternativ logik som kan användas vid strategiska val av fall

är att analytiskt generalisera resultaten till en teori och därigenom lyfta fram allmängiltiga aspekter som kan förväntas säga något väsentligt om övriga liknande fall inom samma kategori (Esaiasson m.fl. 2007:182). Vad gäller sådana generaliseringar behövs det dock någon typ av extra argumentation för att resultaten från ett strategiskt utvalt fall ska kunna generaliseras till en större population. Logiken bakom strategiska val är mindre formaliserad och handlar om att med situationsanpassade argument övertyga om att slutsatserna bär rimlighetens prägel (Esaiasson m.fl. 2007:187). Genom att redovisa slutsatser med stöd av citat och viktiga passager från det studerade fallet är tanken att slutsatsernas empiriska förankring ska klargöras (Lundahl 1999:194–195).

4.2 Intervjuer med personerna bakom ordförandeskapet

För att utveckla kunskap och komma över icke-publicerad information i syfte att få fram ordförandeskapets syn på sociala medier och ambitioner med att använda dem på ordförandeskapswebben utfördes semistrukturerade expertintervjuer. Semistrukturerade expertintervjuer är en form av mer eller mindre strukturerade informantintervjuer där frågor som förberetts i förväg blandas med frågor som uppkommer under intervjutillfället.

4.2.1 Intervjuundersökningens sju stadier

De semistrukturerade expertintervjuerna där intervjupersoners kunskap inom vissa områden är viktigast genomfördes utifrån Kvalets sju stadier (Kvale 1997:84f). Först gjordes en *tematisering (1)* där undersökningens syfte klargjordes, det vill säga att i ljuset av den deliberativa demokratiteorin analysera ordförandeskapets användning av sociala medier på ordförandeskapswebben. *Planeringsstadiet (2)* innefattade tankar kring vilken kunskap som eftersträvades och vilka personer som skulle intervjuas (Kvale 1997:92). Valet av metod motiverades av att den eftersökta informationen inte fanns att tillgå på andra sätt och experterna valdes ut strategiskt utifrån deras specifika kunskaper och erfarenheter. Experterna utgjordes av tjänstemän inom Regeringskansliet med specifik kunskap om framarbetandet av kommunikationsstrategin och ordförandewebben, om de juridiska aspekter som ordförandeskapet hade att ta hänsyn till och tjänstemän med praktisk erfarenhet av arbetet med de sociala medierna på ordförandewebben. Tidigt i studiens skede skickades ett mejl med en kort beskrivning av syftet med intervjuerna ut innan experterna ringdes upp och tillfrågades om de kunde tänka sig att ställa upp på en intervju. Mejllet innehöll även information om möjligheten att göra telefon- eller mejlintervjuer, att vara anonym och att läsa studien innan inlämning. Intervjuguiden (se Bilaga 2) skickades också ut några dagar innan intervjuerna.

Intervjuerna (3) utfördes ansikte mot ansikte, via telefon eller via mejl med hänsyn till intervjupersonernas önskan och bostadsort. Intervjuerna pågick alla mellan 20 och 45 minuter och gjordes med intervjuguide och diktafon (Kvale 1996:163). Intervjuguiden gjorde det möjligt att hålla reda på vilken information, som eftersöktes för att forskningsfrågan senare skulle kunna besvaras (Kvale 1996:126, 1997:121–122). Frågorna anpassades efter intervjupersonernas arbetsuppgifter under förberedelsearbetet inför kommunikationsarbetet under ordförandeskapet. Till personerna som bland annat framarbetat kommunikationsstrategin ställdes direkta frågor om hur de tänkte när de skrev kommunikationsstrategin och om de diskuterade allmänhetens intresse av ordförandeskapet. Jag frågade även om instruktioner från EU:s sida om hur kommunikationsarbetet skulle fungera och om ambitionen med att använda sociala medier. Dessutom ställde jag frågor om valet att använda vissa sociala medier men inte andra, samt om värdet av och osäkerheterna kring att använda sociala medier. Ordförandetwitrarna fick frågor om vad de tyckte om att twittra, om de fick någon feedback från andra twittrare och om de själva gav feedback till andra twittrare – allt för att få en bild av hur ordförandeskapets användning av de sociala medierna faktiskt fungerade. Följfrågor ställdes då intervjupersonerna inte gav mer än ett väldigt kort svar på frågorna eller när något extra intressant kom på tal (Kvale 1997:145).

Vad gäller *Utskriften (4)* eller överföringen från talspråk till skriftspråk, görs alltid nödvändiga övervägningar eftersom det är en begynnande analys i sig när materialet struktureras upp för att möjliggöra en överblick (Kvale 1996:166–68). Intervjuerna transkriberades ordagrant utan att inkludera suckar, pauser och småskratt, vilket var ett medvetet val med tanke på syftet med intervjuerna (Kvale 1997:150–151).

En kvalitativ analysmetod (5) användes för att underlätta tolkningen av intervjumaterialet. Intervjumaterialet delades upp, sattes i sitt sammanhang och organiserades på ett nytt sätt (Flick 2009:306–307). Citat och viktiga passager valdes ut utifrån uppsatsens syfte och innebar ett ständigt resonerande fram till vilken information som skulle inkluderas eller exkluderas för att gagna analysen (Flick 2009:323). Meningar som intervjupersonerna uttryckt formulerades också mer koncist och knöts till ett sammanhang genom den utvalda teorin och övrig empiri (Kvale 1997:174, 1996:180).

Vad gäller *verifieringen (6)* av intervjuresultatens generaliserbarhet så kan man genom att klargöra stödjande belegg och argument möjliggöra en bedömning av riktigheten i generaliseringsanspråket (Kvale 1997:210–211). Verifieringen gäller även reliabilitet och validitet så intervjuguiden och uppsatsens syfte fanns i tankarna under hela intervjuprocessen så att det som skulle undersökas

också undersöktes (Kvale 1997:214). Endast utvalda citat och viktiga passager av *intervjumaterialet* (7) presenteras i analysen. Jag tillgodoser därigenom även mina intervjupersoners önskan om att intervjuerna i sin helhet ej ska publiceras.

4.2.2 Intervjumetodens begränsningar

Ofrivillig påverkan

Mellan den 31 augusti 2009 och den 15 januari 2010 gjorde jag praktik på Sekretariatet för Kommunikation 09 (KOM-09), som hade ansvar för kommunikationsarbetet och ordförandeskapswebben under ordförandeskapet. På grund av praktiken kan jag som intervjuare ofrivilligt ha påverkat de intervjupersoner, som jag lärde känna under praktiken, även om jag ansträngde mig för att agera utifrån min nya roll som intervjuare. Likafullt kan erfarenheten från min praktik ha varit till min fördel då man enligt Kvale erhåller en särskild kännedom om innehållet i en undersökning genom att hålla till i miljön där intervjupersonerna finns (Kvale 1997:92). Syftet med studien var under praktikperioden inte bestämt, men min förförståelse kan likväl ha påverkat tolkningen och analysen av det empiriska materialet även om syftet inte är att utvärdera ordförandeskapets användning av sociala medier, utan att analysera ordförandeskapets användning av sociala medier på ordförandeskapswebben i ljuset av den valda teorin.

Telefon- och mejlintervjuer

Med anledning av sex intervjupersoners tidsbrist eller utlandsvistelse gjordes tre telefon- och tre mejlintervjuer. Mejlintervjuerna gav korta och sakliga svar utan personliga reflektioner och under en av telefonintervjuerna hade jag ej möjlighet att spela in samtalet även om jag antecknade de viktigaste aspekterna för att inte glömma bort detaljer. De andra telefonintervjuerna som gjordes via Skype³ fungerade i princip som en vanlig intervju eftersom diktafonen kunde användas. Tendensen kan diskuteras då ingen av intervjupersonerna valde att vara anonym, vilket är positivt eftersom de då tar ansvar för sina uttalanden, men negativt om de därför avhåller sig från att berätta vissa detaljer (Esaiasson m.fl. 2007:321). Vad gäller kravet på samtidighet får man här beakta att intervjupersonernas minnesbilder av arbetet med strategin och webben kan ha påverkats av tiden mellan förberedelserna inför kommunikationsarbetet under ordförandeskapet som påbörjades 2007, och intervjutillfället under februari och mars månad 2010 (Esaiasson m.fl. 2003:307–313). Risken för minnesfel och eftertionaliseringar kan dock ha minskats något av att intervjufrågorna

³ Skype är en mjukvara som används för onlinesamtal, videosamtal, chatt eller fildelning till telefoner eller andra datorer (Skype 2010-02-09)

skickades ut i förväg och erbjöd intervjupersonerna tid att gå tillbaka till anteckningar från den aktuella tiden.

4.3 Material och källkritik

4.3.1 Primära källor

Min empiri baseras till stor del på primära källor. Kommunikationsstrategin respektive kommunikationsplattformen utgör startpunkten för ordförandeskapets kommunikationsarbete och utgångspunkten för mina första tankar kring uppsatsämnet. Utvalda citat och viktiga passager från expertintervjuerna med tjänstemännen inom Regeringskansliet anses vara tillförlitliga primärkällor. Andra primärkällor består av projektplanen för webbplatsen, viss statistik från ordförandeskapets utvärdering av kommunikationsarbetet och Synovates undersökning under senare delen av ordförandeskapet (Nilsson 2010-03-23).

4.3.2 Sekundära källor

Sekundära källor som kommit väl till användning består av artiklar och litteratur om deliberativ demokrati, sociala medier, internetdemokrati och EU-ordförandeskap. Allt material valdes ut utifrån uppsatsens syfte och angivna avgränsningar. När något potentiellt relevant material väljs bort löper man risken att missa något väsentligt eller dra tveksamma slutsatser. Samtidigt är det omöjligt att täcka in allt som skrivits i detta ämne inom ramen för en masteruppsats (Esaiasson m.fl. 2007:248–249). Genom att titta på för- och nackdelar med sociala medier samt olika tolkningar av möjligheten att uppnå fördjupad demokrati med hjälp av dem har jag försökt att hitta nya infallsvinklar och undvika att missa viktiga poänger (Esaiasson m.fl. 2007:255). Allt material har lästs och analyserats utifrån regler angående källkritik: oberoende, samtidighet och tendens. Kravet på oberoende gäller i sin tur möjligheterna att bekräfta det som återgivits genom två eller flera källor oberoende av varandra och problemet att sekundärkällor oftast är mindre tillförlitliga än primärkällor. Att samma argument nämns i både sekundär- och primärkällorna ser jag som en bekräftelse på att man kan tro på uppgifterna i sekundärkällorna. Kravet på samtidighet innebär att tiden från en händelses inträffande och återgivandet av den helst ska vara så kort som möjlig. Detta kriterium kan utgöra ett problem eftersom de interaktiva funktionerna på internet och åsikterna om dem ständigt förändras. Bedömningen av tendens (opartiskhet) hos berättaren beaktas i allt empiriskt material med undantag av intervjupersonernas synpunkter på sociala medier (Esaiasson m.fl. 2007:321).

4.4 Kvalitativ textanalys

Av materialet som beskrevs ovan gjordes en kvalitativ textanalys för att få fram det väsentliga. Materialet lästes flera gånger, såväl snabbt och översiktligt som långsamt och fundersamt, för att

förstå texten på djupet och kontexten i vilken den ingår (Esaiasson m.fl. 2007:237). Vidare användes den systematiserande textanalysen för att logiskt ordna innehållet i det utvalda textmaterialet om sociala medier, deliberativ demokrati och ordförandeskapswebben, men också för att klargöra tankestrukturen hos intervjupersonerna (Esaiasson m.fl. 2007:238). Genom att låta undersökningen styras av innehållet i de aktuella texterna gjorde jag en allmän avgränsning av vad som skulle undersökas och analyserade sedan mer förutsättningslöst med fokus på undersökningens syfte (Esaiasson m.fl. 2007:245).

Överväganden som gjorts under tolkningsarbetet synliggörs genom talande citat, sammanfattande referat och argumenterande slutsatser (Esaiasson m.fl. 2007:253). Kvalitativa textanalyser bygger på att man med sin förförståelse värderar och tolkar information på olika sätt. Att forskarens tidigare erfarenheter påverkar slutsatserna är emellertid ett känt problem inom all samhällsforskning (Esaiasson m.fl. 2007:251). Tolkningsspekten innebär att man ska försöka undvika felkällor och att andra forskare med likadana verktyg ska kunna komma fram till i princip samma sak (Esaiasson m.fl. 2003:23). Tolkningar kan bli olika beroende på kontexten man tar hänsyn till när analysen görs, men ju större kontext man tar hänsyn till, desto säkrare tolkning kan man göra (Ejvegård 2005:14).

4.5 Interaktionsanalys

Med inspiration av Buskqvists interaktionsanalys (se 3.2 Internet som politisk offentlighet i Sverige) där han undersökte formerna och villkoren för medborgarnas deltagande i webbplatsers kommunikativa praktiker kommer jag att analysera ordförandeskapets användning av sociala medier på se2009.eu i ljuset av den deliberativa demokratiteorin genom en interaktionsanalys. Fokus lägger jag på de sociala medierna som erbjöd förutsättningar för dialog och diskussion på ett annat sätt än övriga funktioner genom att tillåta allmänheten att lämna avtryck i form av blogg- och twitterinlägg, det vill säga EU-ministerns blogg, Twingly bloggsök och Twitter. Den externa funktionen ”Community of Sweden” inkluderas exempelvis inte i studien, då den inte erbjöd någon möjlighet till politisk dialog utan var en del av den officiella svenska turistinformationsplatsen VisitSweden.com (Community of Sweden 2010-04-13). På grund av praktiska skäl såsom svårigheten att inom rimlig tid lokalisera fullständigt och tillräckligt representativt material tillåter existerande material inte en fullskalig bild av ordförandeskapets användning av sociala medier. Däremot görs illustrativa nedslag som syftar till att exemplifiera ordförandeskapets användning av de sociala medierna samt allmänhetens respektive ordförandeskapets delaktighet i de sociala medierna på ordförandeskapswebben. De illustrativa nedslagen görs med utgångspunkt i den deliberativa demokratiteorins fokus på politisk dialog mellan medborgare samt mellan medborgare

och politiker. Tänkbarheten att sociala medier kan öka medborgarnas deltagande, öka medborgarnas kunskap om politik och stärka förhållandet mellan medborgarna och det representativa demokratisystemets aktörer och institutioner utgör grundsatsen för interaktionsanalysen av ordförandeskapets praktiska användning av de sociala medierna på ordförandeskapswebben.

5 Empiri

Inledningsvis presenteras det svenska ordförandeskapets ambitioner med att använda sociala medier på ordförandeskapswebben. Vidare presenteras de illustrativa nedslag som syftar till att exemplifiera ordförandeskapets användning av de sociala medierna samt allmänhetens och ordförandeskapets delaktighet i de sociala medierna på se2009.eu. Innan analysen påbörjas avslutas empirikapitlet med ett avsnitt om sociala mediers komplexitet.

5.1 Ordförandeskapets målsättningar för kommunikationsarbetet

Ambitionen var att ordförandeskapet skulle få så stor uppmärksamhet som möjligt och att ordförandeskapet i mån av möjlighet skulle försöka tänka i nya banor för att föra Regeringskansliet ett steg framåt (Hennung 2010-02-03). Målsättningarna var bland annat att öka kunskapen om regeringens EU-arbete, att stimulera till dialog om sakfrågorna samt att visa sambandet mellan EU och människors vardag, och fördelarna med EU-medlemskapet i Sverige (OF1). För att kunna uppnå målsättningarna med de begränsade resurserna som fanns tillgängliga gjorde ordförandeskapet vissa strategiska vägval och avgränsade sig till särskilda målgrupper (Onn 2010-03-01). Man fastslog till exempel att kommunikationsarbetet ytterst syftade till att nå ”den intresserande allmänheten”, men att man för att få störst genomslag och nå flest medborgare på ett trovärdigt och kostnadseffektivt sätt i första hand skulle utforma kommunikationsarbetet för anställda inom Regeringskansliet och berörda myndigheter, svenska och utländska massmedier, aktörer och opinionsbildare, vidareinformatörer, gymnasieelever och unga vuxna samt EU-tjänstemän och tjänstemän i medlemsländerna (OF1).

Det fanns från början tankar om att välja bort allmänheten helt, både intresserad och ointresserad, då man ansåg att det inte fanns tillräckliga ekonomiska eller personella resurser för att nå allmänheten (Björkander 2010-02-08, Danlund 2010-02-12, Onn 2010-03-01), men för den politiska ledningen var det *”viktigt att allmänheten skrevs in i kommunikationsstrategin som en specifik målgrupp”*. *”Den intresserade allmänheten”* blev en medelväg eftersom människor som *”redan har ett intresse av vad som händer politiskt, vad som händer i samhället, är [...] lättare att nå än att skapa ett intresse hos någon som inte alls är intresserad eller [...] aktivt ointresserad”* (Danlund 2010-02-12). Ordförandeskapet fastslog också att *”media är den viktigaste länken för att ge information till medborgarna”* och att *”webben är den viktigaste kommunikationskanalen”* (OF1). Ledorden som i övrigt kännetecknar Regeringskansliets kommunikation (öppenhet, begriplighet och saklighet) skulle prägla kommunikationsarbetet även under ordförandeskapet och i

ordförandeskapets tolkning av ledordet öppenhet ingår ”viljan att lyssna, vara tillgänglig och skapa arenor för samtal och dialog” (OF2). Det var också under rubriken öppenhet som ordförandeskapet underströk ambitionen att hitta nya kanaler och tekniska lösningar (OF2). Ett annat strategiskt vägval var att ordförandeskapet skulle ”initiera och delta i dialog med utvalda målgrupper”, eftersom dialog som påverkar attityder kan öka intresset för EU-frågorna (OF2).

I ordförandeskapets strategidokument nämns inget specifikt om den deliberativa demokratiteorin även om inslag av den finns i ordförandeskapets ambitioner med kommunikationsarbetet. Ordförandeskapets visioner om att öka svenska folkets förtroende för EU och deras känsla av att ingå i ett europeiskt sammanhang liknar den deliberativa demokratiteorins tankar om att det är känslan av delaktighet och förtroende för politiska aktörer och institutioner som är avgörande för att människor ska delta och engagera sig i samhällslivet. Att öppenheten enligt ordförandeskapets kommunikationsplattform också ökar genom mer dialog och diskussion snarare än enkelriktad information är ett annat deliberativt inslag. Andra inslag är tolkningen av ordet öppenhet där viljan att lyssna, vara tillgänglig och skapa arenor för samtal och dialog ingår bär prägeln av den deliberativa demokratiteorins villkor för deliberation. Att ordförandeskapets kommunikation skulle initiera och delta i dialog med utvalda målgrupper, eftersom dialog som påverkar attityder kan öka intresset för EU-frågorna, tyder också på att ordförandeskapet i likhet med den deliberativa demokratiteorin anser att människor genom dialog och diskussion kan vädra sina åsikter, lyssna på andra människors åsikter och ändra uppfattning till förmån för bättre argument.

5.1.1 Den bästa EU-ordförandewebsite hittills

Enligt projektplanen för EU-ordförandewebsite var det övergripande målet att den skulle uppfattas som den bästa EU-ordförandewebsite hittills. Övriga mål var att den skulle vara ”den snabbaste och mest heltäckande källan för att följa ordförandeskapet, uppfattas som design- och tekniskt nyskapande, engagera och signalera öppenhet bland annat genom att ge förutsättningar för interaktion och dialog samt vara en mycket användbar källa till information om ordförandeskapet för Regeringskansliets medarbetare” (PM 2009-07-22). Det var också en viktig målsättning för ordförandewebsite att engagera bloggare (Regeringen 2009-06-01). Ordförandeskapet tog därför in extern kunskap för att få reda på vad som hände inom IT-området och vad som väntades hända framöver då man ansåg att man inte kan bortse från sociala medier om man vill bygga en modern webbplats (Hennung 2010-02-03, Nilsson 2010-02-11, Augustsson 2010-02-09).

För att uppnå målsättningarna fastställdes att ordförandeskapswebben skulle ”erbjuda funktioner för interaktion och dialog (exempelvis kommentarfunktion, blogg, quiz, chatt, etc.)”. Det bestämdes också att man skulle ”möta målgrupperna där de är” och ”identifiera pågående dialoger” som skulle kunna ”kopplas till webben (exempelvis genom att bjuda in bloggosfären)” och att man skulle ”utforma idéer som uppmuntrar till engagemang och interaktion (exempelvis chatt med ministern, ordförandeblogg etc.)” (PM 2009-07-22). Även om ordförandeskapswebben i första hand syftade till att tillfredställa ”proffsansvändarna” hade man främst allmänheten som målgrupp för de sociala medierna. Detta framgår ur presschefen Ola Hennungs svar på frågan om ambitionerna med de sociala medierna på ordförandeskapswebben: *”Det kändes helt rätt för det handlade ju ytterst om att [...] finnas och agera där människor, allmänheten i synnerhet, finns och man kan väl säga att [för]de här funktionerna, Twingly och så vidare [...], där hade vi ju i första hand allmänheten som målgrupp. Andra funktioner på webben var mer designade för proffsansvändarna”* (Hennung 2010-02-03).

Förslagen om att använda sociala medier på ordförandeskapswebben vann gehör hos den politiska ledningen och värdet av att använda sociala medier på ordförandeskapswebben var den politiska ledningen starkt intresserad av. Enligt Jonna Danlund var det *”på ett tidigt stadium klart att webben skulle användas för att kommunicera och det är ju ändå det som ligger i det här med sociala medier, att det handlar om tvåvägskommunikation”* (Haak 2010-02-11, Danlund 2010-02-12). Hela arbetet med webben och sociala medier handlade också *”om att hänga med i nutiden”* och att *”ta ett steg längre vad gällde kommunikationen.”* (Björkander 2010-02-08).

5.2 De sociala medierna på se2009.eu

I enlighet med ledordet öppenhet tillgängliggjordes mängder av information i form av filmklipp, bilder, dokument, intervjumaterial, och direktsändningar samt prenumerationer på pressmeddelanden, uttalanden, dagordningar och nyhetsbrev på svenska, engelska och franska. Bilderna och webbfilmerna skulle levandegöra EU och ordförandeskapet, öka läsvärdet och finnas till för medier, bloggare och intresserad allmänhet. På webben fanns även ett urval av RSS-flöden⁴ som man kunde prenumerera på för att öka aktualiteten på webbplatsen. En Widget som erbjöd en möjlighet att ta del av nyhetsrubrikerna från ordförandeskapswebben spreds till myndigheter och ambassader, och lades ut på webben för vem som helst att använda. På ordförandeskapswebben fanns också kontaktuppgifter och foton till nästan tusen tjänstemän som jobbade med

⁴ RSS-flöden och andra viktiga begrepp förklaras närmare i Bilaga 1: Centrala begrepp.

ordförandeskapet och 272 olika delningsfunktioner kopplade till nyhetsartiklarna som möjliggjorde informationsspridning genom länkning till webben (Nilsson 2010-02-11). I led med att media enligt ordförandeskapet var dess viktigaste länk för att ge information till medborgarna erbjöds journalisterna prenumeration på information via SMS, e-post och RSS-flöden samt tillgång till ordförandeskapets logotyp och mediebibliotek med pressbilder. Ovan nämnda funktioner, som främst var till för att proffsanvändarna skulle få den snabbaste och mest heltäckande informationen om ordförandeskapsarbetet, kommer med hänsyn till studiens syfte inte att undersökas mer ingående. Istället går jag vidare till att illustrera ordförandeskapets användning av EU-ministerns blogg, Twingly och Twitter.

5.2.1 EU-ministerns blogg

Den dåvarande EU-ministern Cecilia Malmström som även annars är en flitig bloggare hade på ordförandeskapswebben en egen engelskspråkig blogg med filmade YouTube-intervjuer om arbetet under EU-ordförandeskapet (se Bilaga 3:3.3). Inläggen som EU-ministern skrev postades automatiskt på ordförandeskapets förstasida via ett RSS-flöde. Genom EU-ministerns blogg kunde människor ta del av information direkt av EU-ministern och på så sätt ta del av ett annat perspektiv på ordförandeskapsarbetet än vad traditionella medier förmedlar. I högerspalten på bloggen fanns en tydlig kontaktruta med telefonnummer och mejladress, men EU-ministerns kansli hade tagit beslut om att koppla av kommentarsfunktionen i bloggen och tillät endast inkommande länkar. Bloggen fungerade således främst som en informationskälla utan att inbjuda till respons på blogginlägg från läsarna. Förutom att ringa och mejla kunde de 22 000 besökarna, som under ordförandeskapet läste något av Malmströms totalt 111 inlägg på den engelskspråkiga bloggen, emellertid även länka till den eller kommentera Malmströms inlägg i egna bloggar eller i diskussioner med andra människor (Medarbetare(1) 2010-04-12).

5.2.2 Twingly

Genom bloggsökmotorn Twingly, som sedan februari 2007 länkar traditionell media till social media och tvärtom, erbjöds bloggare möjligheten att koppla sina blogginlägg till relevanta artiklar och möten på se2009.eu och att sedan få en länk tillbaka. Blogginläggen sammanställdes i en länklista som visades i anslutning till respektive artikel eller möte, och de senaste inläggen publicerades på ordförandeskapswebbens förstasida (se Bilaga 3:3.1-2). Genom länkningen till se2009.eu kunde fler och nya läsare upptäcka och läsa bloggskribenternas syn på det ordförandeskapet skrev om och välja att vidta åtgärder genom att kommentera blogginläggen i bloggarnas egna kommentarfunktioner, eller skriva egna bloggar som svar eller kommentar och i sin tur länka dem till se2009.eu. Ordförandeskapet kommenterade aldrig några bloggar som länkats

till ordförandeskapswebben även om ordförandeskapet i några få fall bemötte frågor genom att twittra som svar på blogginlägg som kommit in via Twingly bloggsök (Nilsson 2010-04-16).

Villkoren som gällde för att länkarna skulle visas på ordförandeskapswebben var att netiquetten skulle följas, att inläggen skulle ha med artiklar, möten eller ämnen på ordförandeskapswebben att göra, och att inläggen skulle vara på svenska eller engelska. Ordförandeskapet gjorde också klart för bloggarna att ordförandeskapet, för att möjliggöra tjänsten, var tvungna att se till att villkoren efterlevdes innan inläggen kunde publiceras och att det på grund av redaktionens arbetstider kunde dröja innan inlägg som lagts in efter ordinarie arbetstid dök upp på se2009.eu. Netiquetten, som i övrigt är vedertagen på internet, handlar om att man inte får uppmana till brott eller sprida någon annans uppmaning till brott; göra eller sprida uttalanden som diskriminerar eller utpekar någons ras, hudfärg, kön, religion, tillhörighet till etnisk grupp eller sexuella läggning; sprida pornografiska bilder; göra eller sprida uttalanden som är stötande eller ärekränkande; göra eller sprida marknadsföring för egen eller andras kommersiella verksamhet; eller utöva hot eller trakasserier. Ordförandeskapet klargjorde på se2009.eu att ordförandeskapet inte svarade för uppgifterna på bloggarna och att man kunde kontakta redaktionen om man ville tipsa ordförandeskapet om en blogg, hade synpunkter på sökresultatet eller uppfattade någon blogg eller en uppgift på en blogg som olämplig (se2009.eu 2009-11-18).

När Twingly bloggsök lanserades på ordförandeskapswebben den 18 november 2009 skrev ordförandeskapet i ett gästlägg på Twinglys egna blogg om syftet att attrahera fler besökare och nya entusiastiska läsare till ordförandeskapswebben genom att låta bloggofären kommentera vad ordförandeskapet skrev om. Efter Twinglys egen tweet om att ordförandeskapet började använda Twingly, som Twingly spred till sina followers, fick ordförandeskapets gästlägg ett positivt bemötande av bloggofären. Nedan finns Twinglys egen tweet överst. Därefter tre av femton sporadiskt utvalda kommentarer som via Twitter kopplats till ordförandeskapets gästlägg (Twingly 2009-11-18):

Twingly: *The Swedish EU Presidency goes Twingly, showing the way for authority websites everywhere!* <http://bit.ly/4nRh5e> 4:57 PM Nov 18th, 2009 via [TweetDeck](#) (Twingly 2009-11-18).

PaulaMarttila Says:

November 18, 2009 at 17:16 *Awesome The Swedish EU Presidency goes @Twingly, showing the way for authority websites everywhere!* <http://bit.ly/4nRh5e>

This comment was originally posted on [Twitter](#) (Marttila 2009-11-18).

mikkokiviniemi Says:

November 18, 2009 at 17:32 *The Swedish EU Presidency goes @Twingly, showing the way for authority websites everywhere!* <http://bit.ly/4nRh5e> (via @PaulaMarttila)

This comment was originally posted on Twitter (Kiviniemi 2009-11-18).

heidiharman Says:

November 18, 2009 at 20:25 *The Swedish EU Presidency goes @Twingly* <http://bit.ly/1h2hdR>
@martinkallstrom @anton

This comment was originally posted on Twitter (Barman 2009-11-18).

Twitterinläggen, som är odelat positiva, visar sig vara skrivna av twittrare med yrken inom marknadsföring och PR. "heidiharman" är webbredaktör och skapare av bland annat www.runalong.com, "mikkokiviniemi" är kommunikationsstrateg på en reklambyrå och "PaulaMarttila" är onlinestrateg (se respektive twitterinlägg för källa). Twitterinlägget från Twingly har av twittrarna spridits vidare till andra twittrare genom att twittrarna lagt till deras användarnamn i tweetsen. Exempelvis riktade "heidiharman" sin tweet mot "martinkallstrom" och "anton" medan "mikkokiviniemi" i sin tweet nämner att han fått informationen av "PaulaMarttila". Twittrarna utnyttjade möjligheten att sprida informationen vidare till egna followers samtidigt som de uppmärksammade Twingly Bloggsöks twitterprofil "Twingly" om att de spritt informationen vidare. Även på Twingly-bloggen uppmärksammade Twingly ordförandeskapets beslut att använda Twingly genom att uppmana bloggösfären att länka till se2009.eu - inte bara för att ordförandeskapet var den första myndigheten som började använda Twingly utan också för att Twingly ansåg att ordförandeskapet "*are showing the way for how governments and official authorities should work with openness, transparency and social media in the future*" (Twingly 2009-11-18, 2009-12-04).

Vid en titt på ett sporadiskt urval av de blogginlägg som i dagsläget finns kvar av de 357 länkade svenska blogginlägg, som ordförandeskapet fick under den tiden som ordförandeskapet använde Twingly, skriver många bloggare om sakfrågorna som då var aktuella eller om ordförandeskapet i allmänhet (Nilsson 2010-03-31). I samband med klimatkonferensen i Köpenhamn länkades många blogginlägg om klimatet till ordförandeskapswebben, men även Lissabonfördraget, Stockholmsprogrammet och Turkiets eventuella framtida medlemskap i EU är ämnen som bloggarna valt att skriva om och länka till ordförandeskapswebben:

I ett blogginlägg från 1 december 2009 kallat ”Idag den 1 december träder Lissabonfördraget i kraft och Europa firar? Eller bryr sig verkligen någon?” skriver bloggaren Hans Vindeland bland annat att ”[p]rocessen må ha varit lång och delvis bristfällig demokratiskt, dock höjs nu inga röster för demokratifrågor [...]. EU är fortfarande osexigt i Sverige, men Reinfeldt skrev några fina rader i sitt pressmeddelande i dag som jag tycker tåls upppepas” (Vindeland 2009-12-01).

Bloggaren Samikorpela skriver i sitt blogginlägg ”Vad händer på toppmötet egentligen?” från 18 december 2009 att ”[a]lltid när det är stora möten av något slag så får man bara höra om de mest spektakulära sakerna [...]. Jag började därför leta efter bra artiklar eller blogginlägg [och] hittade Cecilia Malmström, EU-minister (FP) blogg där hon skrivit inlägget Vi har antagit utmaningen [...]. Sedan finns såklart den officiella sidan men där kommer allt upp också de mindre intressanta nyheterna...” (Samikorpela 2009-12-18).

I bloggen ”Bawars värld” skriver Bawar Ismail i sitt blogginlägg ”En lång omväg för Turkiet” den 14 december 2009 att ”DTP:s avstängning har fördömts bland annat av EU som lagt fram vikten av att reformera den turkiska konstitutionen. Amnesty skriver också om händelsen och kritiserar domstolens beslut.” (Bawar 2009-12-14).

Kommentarfunktionerna som erbjuder människor att lämna avtryck i anslutning till blogginläggen visar sig innehålla få kommentarer. I anslutning till Bawars blogginlägg om Turkiet finner jag emellertid en kommentar, som Bawar sedan själv kommenterat. Kommentarer visar exempel på den interaktiva dialog som kan komma till stånd genom kommentarfunktioner:

2 kommentarer:

Steve Lando sa...

Bra ordat och konkluderat

14 december 2009 21.29

Bawar sa...

Tack så mycket för din respons! Ditt inlägg var också bra och intressant.

14 december 2009 23.12 (Bawar 2009-12-14).

Vid en närmare titt på människorna som länkat sina blogginlägg till ordförandeskapswebben framgår att många är politiskt intresserade och engagerade människor. För att ge några exempel: Anna Kinberg Batra är ordförande för riksdagens EU-nämnd (Batra 2009-11-26); Thomas Böhlmark är Profficekonsult och MUF-medlem (Böhlmark 2009-12-17); Mats Engström är

journalist med rötter i politiken (Engström 2009-12-06), Peter Andersson är partiombudsman för Socialdemokraterna i Solna (Andersson 2009-12-07) och ovan nämnda Bawar Ismail är en gymnasist som kandiderar till riksdagen på plats nr. 20 för Folkpartiet Liberalerna i Kalmar Län (Bawar 2009-12-14). Hans Vindeland sitter i styrelsen för LSU och jobbar för socialdemokraterna i riksdagen och Samikorpela är en liberal student på Göteborgs universitet som främst skriver om utbildningspolitik (Samikorpela 2009-12-18, Vindeland 2009-12-01). Samtliga nämnda namn har i likhet med Cecilia Malmström och Carl Bildt länkat fler än ett blogginlägg vardera till ordförandeskapswebben. Det finns även människor, som i sina presentationer är anonyma och i bästa fall nämner ett visst samhällsintresse, som länkat sina blogginlägg till ordförandeskapswebben även om de inte är lika många som de politiskt intresserade och engagerade människorna: ”Mimmis mammaliv” är enligt sin bloggpresentation en ”levnadsglad småbarnsmamma och kontorsråtta (på deltid)” (Mimmis 2009-11-20); bloggaren Lovisa på ”lovisaeleonora.devote.se” är en 18årig gymnasieelev (Lovisa 2009-12-07) och bloggaren PK är enligt egen utsago ”en doktorand som skriver om medicin, fysiologi och annat som bara tjejer tycker är viktigt och/eller roligt” (PK 2009-12-01).

Det finns även bloggar som länkat till ordförandeskapswebben som skrivs av flera olika personer i ett nätverk. Bloggen ”Nätverk mot politisk korrekthet” är ”en samling skribenter som på ett seriöst sätt vill informera Sveriges befolkning om vad som händer bakom ryggen på dem” (Nätverket 2009-12-05). Redaktionen på bokförsäljningsföretaget Bokus (2009-12-11) tipsar om en bok om klimatet i ett blogginlägg kallat ”Apropå Klimatkonferensen” (Bokus 2009-12-11) medan bloggen ”Fred i Mellanöstern” enligt utsago är en fristående och politiskt och religiöst neutral förening med samma namn som ”vill påvisa och nyansera medial desinformation kring mellanösternkonflikten” (Fred 2009-12-02). De politiskt engagerade bloggarna skyltar i allmänhet väl med sin politiska inriktning och skriver i regel ut både för- och efternamn, vad de arbetar med och vilket parti de sympatiserar med oavsett om det är socialdemokrater som Peter Andersson, moderater som Anna Kinberg Batra eller Piratpartister som Kalle Vedin (Xor 2009-11-23).

5.2.3 Twitter

På ordförandeskapswebbens förstasida fanns mikroblogg nätverket Twitter i form av en så kallad iframe med bild, länkar och löpande inlägg från sex Twitterprofiler. En Twitterprofil kallad ”se2009.eu” sköttes av redaktionen på KOM-09. Resterande fem profiler ”R_Alenius”, ”G_Caperius”, ”M_Wierup”, ”M_Widell” och ”K_Lindahl” sköttes av personerna med samma namn, som valts ut och tillfrågats av KOM-09 med målet att de skulle spegla de olika profilfrågorna och visa upp Brysselrepresentationens arbete under ordförandeskapet (se profilerna i Bilaga 3:3.4-

5). Ordförandeskapet hade även tillfälliga twittrare vid speciellt stora händelser såsom toppmötena i USA och Indien. Twitterprofilen som sköttes av KOM-09:s redaktion skulle enligt presentationen på ordförandeskapswebben främst twittra länkar till nyheter på se2009.eu och tips om kommande direktsändningar medan övriga ordförandetwittrare skrev på eget initiativ i eget namn (Lindahl 2010-03-24). Twitterinläggen kontrollerades därför aldrig på förhand utan ansvaret lades helt på individen (Hennung 2010-02-03). Innehållsmässigt fanns inga regler om vad eller hur ordförandetwittrarna skulle skriva. Ordförandetwittrarna fick däremot allmänna anvisningar från webbredaktionen på KOM-09 om hur Twitter fungerar och hur man twittrar bra, eftersom några av dem inte hade twittrat tidigare (Caperius 2010-03-02). Ordförandetwittrarna skulle vara personliga men inte privata, blanda högt och lågt och ge en daglig bild av arbetet med ordförandeskapet (Nilsson 2010-02-11). De skulle även försöka skriva ungefär tre inlägg om dagen samt peka på webbplatsen se2009.eu och andra intressanta artiklar eller webbplatser genom länkar (Caperius 2010-03-02). För att så många som möjligt skulle kunna följa twittrarna skrevs inläggen enbart på engelska och tanken var att man skulle förmedla en bild av EU-arbetet bakom kulisserna (Nilsson 2010-02-11).

Tabellen nedan, som är en egen sammanräkning av uppgifter tillgängliga på ordförandetwittrarnas twitterprofiler från den 27 januari 2010, syftar främst till att illustrera ordförandetwittrarnas aktivitet på Twitter och i vilken mån ordförandetwittrarna använde möjligheterna till att visa intresse för och svara på frågor och kommentarer från andra twittrare.

Figur 5.1: Tabell över ordförandetwittrarnas aktivitet på Twitter

	Se2009eu	G_Caperius	R_Alenius	K_Lindahl	M_Widell	M_Wierup	Totalt
Following	1322	17	1	38	6	404	1788
Followers	1375	305	349	252	202	413	2896
Tweets	174	438	57	423	74	392	1558
Mentions*	19	2	0	7	0	23	51

Sammanräkningen bygger på uppgifter på respektive twitterprofil (www.twitter.com/användarnamn) den 27 januari 2010, med risk för att uppgifterna som fanns under ordförandeskapet kan ha ändrats sedan ordförandeskapets slut (followers kan ha slutat följa de numera inaktiva ordförandetwittrarna etc.). Uppgifterna gäller aktiviteten mellan 1 juli 2009 och 31 december 2009.

**Mentions (tweets innehållande @användarnamn) = riktade tweets som svar på frågor eller kommentarer eller tweets riktade mot särskilda twittrare.*

Ur tabellen framgår att Mårten Wierup, Kristina Lindahl, Gunnar Caperius och se2009eu-profilen var de flitigaste twittrarna under ordförandeskapsperioden vad gäller antal tweets. Ordförandeprofilen hade flest followers medan resterande ordförandetwittrare hade mellan 200 och 400 followers. Vad som tydligast framgår ur tabellen är det låga antalet riktade tweets som svar på

andra twittrares frågor eller kommentarer i relation till det totala antalet tweets samt det låga antal twittrare som ordförandetwittrarna själva följde i relation till hur många som följde dem. Följande illustrativa nedslag bland ordförandetwittrarnas tweets och kommunikationen mellan dem och deras followers syftar till att ytterligare illustrera ordförandetwittrarnas aktivitet på Twitter. Tweetsen från ordförandetwittrarna själva innehöll företrädesvis saklig och opersonlig information, ofta med länkar till artiklar på ordförandeskapswebben:

M_Widell: *Anders Borg and Mats Odell now on streamed press conference on the web*

www.se2009.eu 4:01 PM Sep 30th, 2009 via [txt](#) (Widell 2009-09-30)

K_Lindahl: *Yet another resumé of last week's discussions on the Stockholm programme and EU's asylum and migration policy* <http://bit.ly/YINww> 9:19 AM Jul 22nd, 2009 via [web](#) (Lindahl 2009-07-22)

G_Caperius: *Andreas Carlgren in Sweden's biggest daily "Copenhagen Summit must put results before form"* <http://bit.ly/f8JKv> 5:25 PM Nov 16th, 2009 via [web](#)

Med andra inlägg förmedlades en bild av ordförandeskapsarbetet bakom kulisserna, ibland med personliga tankar med humoristiska eller lätt ironiska inslag och ibland med fokus på mat:

R_Alenius: *"Halfway through the first course. I just tasted the wild duck breast, mmmmm, very tasty!"* 7:56 PM Sep 17th, 2009 via [txt](#)

M_Wierup: *Bildt is trying to get one of the ministers to stop talking on the phone in order to start the external relations council* 12:17 PM Jul 27th, 2009 via [txt](#) (Wierup 2009-07-27)

G_Caperius: *The plane [...] is full of delegates [...]. What is it that makes fellow bureaucrats so easy to pick out of a crowd?* 4:36 PM Jul 22nd, 2009 via [mobile web](#) (Caperius 2009-07-22)

Med sökfunktionerna kan man söka på nyckelord (t.ex. #cop15 för tweets om klimatkonferensen i Köpenhamn), twittrares användarnamn eller riktade tweets, dock utan att få veta hur många tweets sökningen genererar (såvida man inte manuellt räknar dem). Som utomstående kan man inte heller se tweets, som andra twittrare riktat mot ordförandetwittrarna, eller tweets, som ordförandetwittrarnas followers har retweetat, såvida man inte själv följt samma twitterprofiler. Sådana tweets eller retweets kan bara följas upp om ordförandetwittrarna och deras followers har valt att svara genom "reply", eftersom man då kan följa länken som följer med tweetsen och få en bild av konversationer som inträffade under ordförandeskapet. Nedan följer en twitterkonversation mellan Mårten Wierup och twittraren "Alexanderplahr" (nyast inlägg överst):

@alexanderplahr this is offcourse sensitive but in the fight against terrorism EU is ready to cooperate more closely with US in this area 5:24 PM Aug 26th, 2009 via web in reply to alexanderplahr (Wierup 2009-08-26).

@M_Wierup It would be a huge mistake to give away the financial privacy of all Europeans - we should not grant US officials this access! 4:51 PM Aug 25th, 2009 via web in reply to M_Wierup (Alexanderplahr 2009-08-25).

@alexanderplahr not yet decided but I believe it is likely since it is highly prioritised for both the EU and USA 3:02 PM Aug 24th, 2009 via web in reply to alexanderplahr (Wierup 2009-08-24).

@M_Wierup Will the proposed SWIFT data sharing agreement between the EU and the US be one of the topics of the summit in autumn? 9:38 AM Jul 24th, 2009 via web (Alexanderplahr 2009-07-24).

Här skrev alltså Alexanderplahr en fråga till Mårten Wierup den 24 juli (@M_Wierup), som Wierup sedan besvarade den 24 augusti (@alexanderplahr). Konversationen fortsatte sedan den 25 och 26 augusti. En dialog likt ovan med fler än två riktade tweets inträffade endast några få gånger under ordförandeskapet, även då mellan Mårten Wierup och hans followers. Kortare konversationer i form av en fråga eller kommentar som sedan besvarades med en tweet från någon av ordförandetwitrarna var vanligare, men ändå få i jämförelse med totala antalet tweets (se figur 5.1 s.32).

På frågan om ordförandetwitrarna fick många frågor eller kommentarer på sina tweets svarade de ”ja, en del” (Lindahl 2010-03-24) och ”nej, inte många, men en del sådär. Det var sådär någon eller några i veckan kanske, som jag fick” och ”det var ganska många som gjorde sådana där återtweets” (Wierup 2010-03-12). Även Caperius ”fick en del kommentarer” och såg att hans tweets uppmärksammades på andra håll även när han inte fick några direkta kommentarer (Caperius 2010-03-02). Han säger att han blev positivt överraskad över att det fanns ett intresse för det han skrev då han trodde det skulle vara ”som att skrika ut i rymden” (Caperius 2010-03-02).

När jag frågade ordförandetwitrarna om de också svarade på de frågor och kommentarer de fick så menar Kristina Lindahl att ”det var [...] svårt att hinna [...] följa andra samt svara på kommentarer” så mycket som hon ville medan Wierup svarade på ”de allra flesta i alla fall. Det hände ändå så pass sällan så då var man ändå glad för det, så då svarade jag så gott det bara gick” (Lindahl 2010-03-24, Wierup 2010-03-12). Wierup berättar också att ”det var kul [...] de få gånger som [...] det blev kommunikation” och när hans followers retweetade de länkar till EU-kommissionens meddelanden som han hänvisade till (Wierup 2010-03-12). Han menar att det för

honom blev *"lite som en indikator på hur intressant det var det man skrev, om folk faktiskt vidarebefordrade [...] meddelanden"* (Wierup 2010-03-12). En skärmdump eller digital bild av bildskärmen från Mårten Wierups twitterprofil illustrerar några av tweetsen han riktade mot sina followers (se Bilaga 3:3.6) och nedan följer ytterligare exempel på ordförandetwittrarnas riktade tweets:

K_Lindahl: *@peter_andersson så sant, men det är trevligt med telefonkontakt också. Återkommer inom kort med svar på din fråga. 1:02 PM Dec 10th, 2009* via web (Lindahl 2009-12-10).

se2009eu: *@patrikhson Thanks for the input! There's a press release on the Presidency website [...] on the ICANN topic: <http://bit.ly/ZwyWn> 3:22 AM Oct 1st, 2009* via web (se2009eu 2009-10-01).

se2009eu: *@SilkeGebel For lots of info on the youth event this weekend, please check the Presidency website: <http://bit.ly/3Jv2w3> 4:52 AM Sep 10th, 2009* via web (se2009eu 2009-09-10)

M_Wierup: *@JulienFrisch the formation and the role of the external actions service will most likely be one of the hot topics 3:07 PM Aug 24th, 2009* via web *in reply to JulienFrisch* (Wierup 2009-08-24).

Då Twitter är ett ständigt pågående informationsflöde är det viktigt att uppdatera sin status eller visa intresse för andras tweets för att inte förlora followers och därmed möjligheten till dialog med dem. Det är vanligt att titta på antalet followers för att få ett hum om intresset för olika twitterprofiler. Wierup och se2009eu-profilen (se figur 5.1 s.32) följde nästan lika många twittrare som de hade followers, även om det enligt Wierup var *"en av de rekommendationer vi fick från KOM-09 att [...] om det är någon som följer en själv, och den personen eller det företaget verkar vara rumsrent och är okej, så är det en artighetsgrej att också följa den personen. Så det var egentligen mer kategoriskt så faktiskt, som jag gjorde det"* (Wierup 2010-03-12). Caperius menar att bristen på tid var orsaken till att han inte läste eller kommenterade andras tweets: *"det finns ju jättemånga som skriver intressanta saker och så, men jag hade inte riktigt tid att ägna mig åt att följa andra [...]. Det var ingen medveten strategi eller plan på att jag inte skulle göra det"* (Caperius 2010-03-02). Till skillnad från Mårten Wierup som inte heller var politiskt tillsatt var Gunnar Caperius i sin roll också något obekvämt med att ge sig in i diskussioner genom att svara på frågor som *"vad tror du om det här?"* eller *'varför gör EU inte så?'* och underlät därför att svara på en del frågor och kommentarer (Caperius 2010-03-02).

Med risk för överlappning var ordförandetwittrarnas followers tillsammans nästan 2900 till antalet (se Figur 5.1 s.32). Twitterprofilerna "LoveBerggren", "dicknieuwenhuis", "MEPassistant" och "manubrutin" är några av de followers som följer två eller flera av ordförandetwittrarna (Followers

2010-04-13). Bland ordförandetwittrarnas followers finns även flera enligt min bedömning inaktiva eller oseriösa twitterprofiler såsom "Lunchboxin27748", "07809489441", "KnightlyToys", "kotajna", "Longx33" och "Q6OT0R" även om de sporadiskt utvalda twitterprofilerna som följt ordförandetwittrarna till största delen är politiskt intresserade eller politiskt aktiva från Sverige eller Belgien, eller personer med ett intresse för marknadsföring/PR, vilket också märks på deras tweets eller deras frågor till ordförandetwittrarna (Followers 2010-04-13). För att återknyta till tidigare exempel så är Alexanderplahr vice ordförande i Europeiska Liberala ungdomsförbundet (Alexanderplahr 2009-07-24), Julien Frisch är statsvetare (Frisch 2009-07-22), Patrikhson är ledamot i Regeringens IT-råd (Patrikhson 2010-04-23) och SilkeGebel är medlem i Tysklands "Grüne Jugend" (SilkeGebel 2010-04-23). Peter Andersson, som Kristina Lindahl riktade ett tweet mot den 10 december 2009, är för övrigt samma Peter Andersson som länkat flera av sina blogginlägg till webben via Twingly Bloggsök (Andersson 2009-12-07).

5.3 Sociala mediers komplexitet

Utöver de praktiska skäl som nämndes i metodkapitlet (se 4.5 Interaktionsanalys s.22) har jag under studiens gång blivit varse om ytterligare omständigheter som komplicerar min kommande analys av ordförandeskapets användning av de sociala medierna. En av svårigheterna ligger i att effekter av sociala medier bör mätas i realtid. I efterhand är det svårt att få en representativ bild av blogginläggen som länkats till webben, tweetsen som twittrats och de followers som följt ordförandetwittrarna, eftersom bloggare och twittrare kan ha tagit bort blogg- och twitterinlägg och followers kan ha slutat följa ordförandetwittrarna sedan 31 december 2009. Inte heller går det att ta reda på hur många gånger blogginläggen lästs eller kommenterats utan att be varje bloggare om den informationen eller manuellt räkna kommentarerna alla inlägg (Medarbetare(3) 2010-04-14). Twitters bristfälliga sökfunktioner gör att det saknas siffror på hur många som läst eller kommenterat ordförandetwittrarnas tweets eller hur många followers som retweetat ordförandetwittrarnas tweets. Antalet followers, tweets och retweets är obeständiga och svårigheten att spåra spridningen beror på Twitters inkonsekventa syntax (Boyd 2010:3). Med sökfunktionerna kan man inte få reda på exakt antal tweets någon twittrat (såvida man inte manuellt räknar dem). Man får endast fram ett visst antal av de nyaste inläggen, medan de äldsta inläggen upphör att synas vartefter nya publiceras. Som utomstående kan man inte se tweets, som andra riktat mot ordförandetwittrarna såvida man inte själv följt samma twitterprofiler. Möjligheten att bedöma intresset för ordförandetwittrarna försvåras även av att twitterprofiler följs av olika skäl samt att det även på Twitter utvecklats spam; oönskade och oseriösa tweets och followers. De sociala mediernas komplexitet och de snabba förändringarna i bloggofären synliggör förutsättningarna som jag tvingas arbeta under i min vidare analys av ordförandeskapets användning av sociala medier.

6 Analys

Efter att ha fått en bild av ordförandeskapets ambitioner med att använda sociala medier och hur ordförandeskapet använde dem på ordförandeskapswebben ämnar jag i detta kapitel besvara studiens tredje och sista frågeställning genom att analysera ordförandeskapets användning av de sociala medierna på ordförandeskapswebben i ljuset av den deliberativa demokratiteorin. Kapitlet börjar emellertid med de särskilda premisser som påverkade ordförandeskapets praktiska användning av de sociala medierna.

6.1 EU-ordförandeskapets dilemma

Då det svenska ordförandeskapet i EU-ordförandesammanhang var först med att använda sociala medier och det inom Regeringskansliet var första gången andra sociala medier än mejl- och chatt-funktioner användes uppkom särskilda svårigheter som komplicerade ordförandeskapets användning av sociala medier till nackdel för den deliberativa demokratiteorin.

6.1.1 Juridiska aspekter

De juridiska aspekterna av öppenhetsambitionen med dialogfunktionerna på ordförandeskapswebben underskattades av ordförandeskapet (Hennung 2010-02-03). Avsikten att åstadkomma dialog och diskussion måste nämligen ske inom de formella ramar för offentlig verksamhet som finns i Sverige och därutöver bedömas utifrån lämplighet, och rättsliga och politiska avvägningar (Haak 2010-02-11). Allt material på en offentlig verksamhets webbplats kan komma att bedömas som allmänna handlingar, med följd att varje inlägg och varje artikel på ordförandeskapswebben behövde förhandsgranskas eller förmodereras innan publicering samt registreras, dokumenteras och arkiveras i enlighet med tryckfrihetsförordningen, yttrandefrihetsgrundlagen och sekretesslagen (Haak 2010-02-11). Att Regeringskansliet är en offentlig verksamhet där ansvaret ligger inom Statsrådsberedningen, som statsministern är yttersta chef över, och att ordförandeskapet därtill hade ögonen på sig både som EU-ordförande och regering inför riksdagsvalet i september 2010, kan ha påverkat lämplighetsbedömningarna som gjordes inför beslutet om hur sociala medier skulle användas på webben. Facebook och Youtube valdes bort eftersom funktionerna i praktisk användning kunde komma i konflikt med svenska bestämmelser liksom alla sociala medier med någon form av självautomatisk generering, där man inte har någon faktisk kontroll över vilka sidor människor hamnar på om de följer länkarna (Haak 2010-02-11).

– ”I den avvägningen mellan att [...] regeringen, skulle påstås vilja censurera det fria ordet på internet å ena sidan och å andra sidan [...] att ansvara för att se till att det inte kom in [...] direkt brottsliga eller uppenbart olämpliga inlägg på webben, ja då vägde ansvarsaspekten över helt enkelt. Så var det”, enligt Torbjörn Haak (Haak 2010-02-11).

Kraven på ordförandeskapets användning av sociala medier lades högt med tanke på alla de tveksamheter kring blogginlägg som ordförandeskapet räknade med att behöva brottas med. Under ordförandeskapet uppstod det dock sedan aldrig några tveksamma bedömningar som behövde avdömas av dåvarande EU-ministerns statssekreterare Maria Åsenius (OF3). Gränsen kunde enligt Torbjörn Haak också ”ha satts lägre, men då hade man kanske hamnat i en situation där man inte kunde garantera innehållet” och ”ta en större risk helt enkelt och det var vi då inte beredda att göra. Jag tror inte att vi är särskilt begränsade i någon slags rättslig mening, men man måste balansera det då mot beredningsvilligheten, alltså att man tar då också ett längre gående politiskt ansvar för det som äger rum på hemsidorna” (Haak 2010-02-11).

Ansvarsaspekten vägde över även i fråga om kommentarfunktionen på EU-ministerns blogg. Enligt en medarbetare på ministerkansliet ska man dock ”se beslutet i ljuset av att vanan att jobba med blogg som verktyg inte riktigt fanns inom Regeringskansliet och en följande osäkerhet om vilka rutiner och regler som bör gälla för bloggkommentarer” (Medarbetare(2) 2010-04-16). Om kommentarfunktionen hade varit påslagen och besökarnas kommentarer hade besvarats genom utförligare information av Malmströms kansli eller nya inlägg av Malmström, som i sin tur hade besvarats med nya kommentarer eller frågor från besökarna, så hade en interaktiv dialog med deliberativa inslag kunnat komma till stånd på samma sätt som i Bawars blogginlägg (se 5.2.2 Twingly s.30) (Coleman 2008:2, Buskqvist 2007:45f). Besökarnas känsla för delaktighet och förtroende för den representativa demokratis aktörer och institutioner hade på så sätt också kunnat öka, eftersom det verkliga värdet i bloggar och bloggösfären blir synligt först när politiker och tjänstemän genom sina bloggar för en dialog med medborgarna och därigenom lyssnar och visar intresse för medborgarna och deras syn på vilka frågor som borde föras upp på dagordningen (Smith & Wales 2000:60, Wright 2009:158).

6.1.2 Personella, tidsmässiga och ekonomiska aspekter

Bakgrunden till beslutet om vilka sociala medier som skulle användas handlade enligt intervjupersonerna även om hur det skulle kunna uppfattas att ordförandeskapet hade en närvaro i de sociala medierna eftersom det var oklart vem som då skulle betraktas som avsändaren; regeringen som är politisk eller Regeringskansliet som inte är det (Haak 2010-02-11, Danlund 2010-02-12, Lindhé 2010-02-15). Det fanns också en stor medvetenhet om att man inte kan ”öppna

upp för en dialog om det inte finns någon på andra sidan” och att man innan man öppnar upp och bjuder in måste vara klar över det engagemang och den uthållighet som krävs för att hålla igång dialogen (Danlund 2010-02-12).

Personella, tidsmässiga och ekonomiska resurser spelade följaktligen också en stor roll. Till exempel hade det enligt arbetsinstruktionerna varit möjligt att använda förmoderade chattar på ordförandewebsen precis som man länge gjort på Regeringskansliets webbplats samt att ha kommentarfunktioner kopplade till nyhetsartiklarna, men funktionerna vägdes emot kravet att redaktionen skulle behöva förmodera allting istället för att vänta på att användarna anmäler, som tidningar och privata aktörer på internet kan göra. Beslutet att inte använda chattar eller kommentarfunktioner motiverades av att de *”då måste [...] satsa på de verktygen vi orkar med för vi kan ju inte ha någonting som ligger ute där man uppmanar folk att kommentera och samtidigt [...] tittar inte vi och släpper inte igenom det[...]. Då tror jag att vi tyckte Twingly och Twitter gav mer [...]substans [...]. Vi hade inte kunnat göra allt, det fanns inte... vi var fem webbredaktörer och två pressredaktörer, så det var också en resursfråga”* (Nilsson 2010-02-11). Av samma skäl försenades lanseringen av Twingly bloggsök till den 18 november 2009, men trots att ordförandeskapet inte maktade med att ta sig an alla aspekter av sociala medier så var användningen av sociala medier på ordförandeskapswebben enligt Tobias Nilsson trots allt *”ett stort steg för den här världen”* (Nilsson 2010-02-11). Samma sak bekräftas av Eva Lindhé som apropå att chattmöjligheten inte användes på ordförandeskapswebben menar att *”det är ju en resursfråga också hela tiden [...] och vi hade nog fullt upp ändå [...], men visst efteråt kan man väl tycka att det var synd att just den här dialogen inte kunde genomföras”* (Lindhé 2010-02-15).

6.2 De sociala medierna i ljuset av den deliberativa demokratiteorin

Med utgångspunkt i svaren på studiens två första frågeställningar och premisserna som påverkade ordförandeskapets praktiska användning av sociala medier ämnar jag nu besvara studiens tredje och sista frågeställning genom att analysera ordförandeskapets användning av de sociala medierna på ordförandeskapswebben i ljuset av den deliberativa demokratiteorin.

6.2.1 Ökad kunskap

Genom EU-ministerns blogg och Twingly Bloggsök breddades nyhetsflödet från ordförandeskapswebben och erbjöd besökarna på ordförandeskapswebben en möjlighet att i enlighet med den deliberativa demokratiteorin ta del av olika människors perspektiv på sakfrågorna, på EU-politiken i allmänhet eller på ordförandeskapsarbetet i synnerhet. Även ordförandetwittrarna, som bidrog med både saklig, opersonlig information och personliga tankar med humoristiska inslag,

förmedlade en bild av ordförandeskapsarbetet som traditionell media inte erbjöd på samma sätt. Människor kunde också kommentera eller fråga efter ytterligare information från ordförandetwittrarna genom riktade tweets oavsett tidpunkt på dygnet även om svaret från ordförandeskapet oftast levererades under kontorstid. Informationen som publicerades på ordförandeskapswebben och Twitter, och som spreds vidare genom tweets, retweets och blogglänknings, kan ha gjort att fler människor tog del av information som enligt den deliberativa demokratiteorin spelar stor roll för människors kunskapsnivå.

Å andra sidan måste man fundera över vilka som tog del av informationen som ordförandeskapet erbjöd och på så sätt ökade sin kunskap när ordförandeskapswebben under hela perioden mellan 1 juli och 31 december 2009 endast besöktes 1 106 752 gånger och hade 533 819 unika besökare. Även om Sverige hade flest besök av alla ordförandeskapswebbar hittills⁵ så är siffrorna inte särskilt höga om man tittar på Synovates undersökning som gjordes bland allmänheten i Sverige (16 år och äldre) i början av december 2009 där endast en procent uppger att de besökt ordförandeskapswebben flera gånger och två procent uppger att de besökt den någon gång (Synovate 2009). Om det låga intresset för ordförandeskapswebben berodde på att det är svårt att locka människor till en ny webbplats som dessutom endast var aktiv under sex månader, att det gjordes för lite marknadsföring eller om det berodde på medborgarnas ointresse för politik framgår inte av undersökningen, men enligt Eva Lindhé skulle ordförandeskapet kanske *”ha satsat mer på marknadsföring för att den här webben den hittades väl främst av EU-tjänstemän och media, och det var i och för sig det som var huvudmålgruppen och eftersom den bara lever i ett halvår också så kanske man inte ska bygga upp den såsom en kanal i förhållande till den breda allmänheten”* (Lindhé 2010-02-15).

Flest besök på ordförandeskapswebben var från Sverige och Belgien (28 respektive 19 %) eftersom språken på ordförandeskapswebben var svenska, engelska och franska, samt endast engelska och svenska på Twingly och bara engelska på Twitter. Dessutom brukar intresset för ordförandeskapet vara störst i landet som innehar det även om ordförandeskapswebben inte gjordes specifikt för ett svenskt auditorium (Nilsson 2010-03-23). Även om man av ett EU-ordförandeskap med begränsade resurser inte kan begära att all information ska finnas tillgänglig på alla EU:s 23 officiella språk så blir tillgången på information ojämlig när den endast publiceras på vissa av språken och motverkar

⁵ Enligt det franska ordförandeskapets samlade statistik (undantaget Tjeckien som enligt egen uppgift hade nära 2 miljoner besök) (Nilsson 2010-03-23).

således en fördjupning av demokratin, eftersom skillnaderna i politiska kunskaper ökar, dels mellan EU-länderna och dels mellan medborgarna inom länderna. Den sociala digitala klyftan är visserligen inte lika djup i Sverige som i andra EU-länder, men enligt World Internet Institute använder 1,7 miljoner svenskar sällan eller aldrig internet. Det finns också starka samband mellan användningen av internet och socioekonomiska villkor där åldern har starkast inverkan, men även inkomst och utbildning har betydelse (WII 2009:6,64). Man ska heller inte överskatta antalet människor som använder sociala medier av politiskt intresse eller i politiskt syfte även om det är lika viktigt att inte underskatta möjligheterna som sociala medier erbjuder. Enligt World Internet Institute handlar sex procent av bloggarna i bloggösfären om politiska frågor medan de flesta bloggar (64 %) handlar om barn, mode och kläder. Antalet människor som twittrar i Sverige är mer osäkert då Twitter inte har någon sådan statistik tillgänglig, men enligt Microsoft twittrar omkring 3 % (ca 195 000 personer) av svenskarna i alla fall minst en gång i veckan (WII 2009:7, Lindh 2010-04-26). Om människors engagemang i de sociala medierna är avhängigt av deras inkomst och utbildning är det ett större demokratiskt problem än om det beror på deras tid och lust att ägna mer tid av sitt liv åt politik, eftersom de som inte anser sig ha tid eller lust fortfarande rent praktiskt har en möjlighet att vidta åtgärder och kvalificera sitt deltagande (Premfors & Roth 2004:281, SOM 2001:174).

6.2.2 Länknings- och kommentarer ger en känsla av delaktighet

De illustrativa nedslagen bland blogginläggen som människor länkat till ordförandeskapswebben visar hur lätt det är för människor att bidra med inlägg i den politiska offentliga debatten på internet och kan ses som tecken på den gräsrots- eller deltagandejournalism som enligt Coleman och Wright finns i bloggösfären. Genom att bloggarna, så länge deras blogginlägg fanns i länklistan på ordförandeskapswebben, kunde se sitt blogginlägg på förstasidan fick de bekräftelse och kunde känna sig delaktiga i den offentliga politiska diskussionen på internet i enlighet med den deliberativa demokratiteorin. Om ordförandeskapet dessutom hade kommenterat blogginläggen som publicerades i länklistan på ordförandeskapswebben så hade en interaktiv dialog likt den under Bawars blogginlägg kunnat komma till stånd (se 5.2.2 Twingly s. 30). Exempelen på interaktiv dialog som ägde rum bland bloggläsarna eller mellan bloggläsarna och bloggskribenterna visar att människor i enlighet med den deliberativa demokratiteorin ger varandra bekräftelse och feedback, tar del av varandras åsikter, ställer frågor och förklarar sina åsikter. Även om jag hittat få exempel på bloggläsare som ökat sitt deltagande genom att kommentera blogginläggen i bloggarnas kommentarfunktioner, så kan bloggläsarna ha känt sig mer betydelsefulla eftersom de i bloggarnas egna kommentarfunktioner hade möjligheten att ge sin syn på blogginläggen oavsett om bloggskribenterna sedan läste eller svarade på kommentarerna.

6.2.3 Direktkontakt mellan ordförandeskapet och medborgarna

Mårten Wierups dialog med "alexanderplahr" (se 5.2.3 Twitter s.34) visar på konstruktiv kommunikation med seriösa frågor och kommentarer om SWIFT-avtalet mellan EU och USA i enlighet med den deliberativa demokratins vision om deliberation på internet. Även övriga exempel på interaktiva dialoger mellan ordförandetwitrarna och deras followers visar på hur sociala medier underlättar direktkontakt mellan politiker och medborgare, som i enlighet med den deliberativa demokratiteorin medför att medborgarna får en ökad känsla av delaktighet. Precis som ordförandetwitrarna blev glada över de reaktioner, som de fick av sina followers, bidrog ordförandetwittrarnas svar på deras followers tweets till att deras followers kände sig bekräftade och delaktiga i den offentliga politiska diskussionen.

Samtidigt som de illustrativa nedslagen visar att interaktiva dialoger mellan medborgarna och ordförandetwitrarna ägde rum var dialogerna få i förhållande till ordförandetwittrarnas totala antal tweets. Med stöd av Wright menar jag att medborgarnas beteenden reflekterades av signalerna som ordförandeskapet sände till dem. Enligt Wright kan bristen på synlig interaktion, som inte automatiskt behöver betyda att ingen läser kommentarerna, avskräcka andra från att vidta åtgärder och kvalificera sitt deltagande. Att frågorna och kommentarerna till ordförandetwitrarna enligt deras egen utsago var relativt få var således en naturlig följd av att ordförandetwitrarna inte visade tillräckligt intresse för sina followers och deras tweets så länge tweetsen inte riktades direkt mot ordförandetwitrarna (Wright 2009:159). Jag menar att fler interaktiva dialoger med deliberativa inslag mellan medborgarna och ordförandetwitrarna hade kunnat komma till stånd om ordförandeskapstwitrarna hade visat mer intresse för andra twittrare och vad andra twittrare skrev genom att också retweeta eller kommentera sina followers tweets istället för att vänta in respons från dem. Precis som ordförandetwittrarnas followers retweetade ordförandetwittrarnas tweets så skulle ordförandetwitrarna retweetat sina followers tweets, eftersom spridandet av information via retweets inte bara ett sätt att få ut information utan också ett sätt att bekräfta andra twittrare, som kan bidra till interaktion mellan människor och en känsla av delaktighet i större allmänna konversationer i enlighet med den deliberativa demokratiteorin (Boyd 2010:1).

6.2.4 Den intresserade allmänheten

Politiskt intresserade och engagerade människor

Då internet och sociala medier av kritiker eller skeptiker som Michael Hindman, Pippa Norris och Markus Prior främst anses förstärka politiskt intresse och politiskt deltagande bland medborgare som redan är politiskt intresserade eller redan deltar i den traditionella politiken borde ordförandeskapets fokusering på den redan intresserade allmänheten i det här fallet vara till fördel

för den deliberativa demokratiteorin. Genom de illustrativa nedslagen som gjordes på Twingly och Twitter blir det också tydligt att de som följde ordförandetwittrarna och som länkade sina blogginlägg till ordförandeskapswebben är människor som redan är politiskt intresserade och engagerade. Detta bekräftas även av ordförandetwittrarna själva. Enligt Caperius var *"de flesta, i alla fall de som jag kan bedöma och i ännu högre grad de som svarade eller skrev, eller kommenterade, att det är väldigt mycket 'de redan frälsta' på något sätt. De som bemödar sig om att följa någon som handlar om politik på twitter är de som redan är intresserade av politik och de är liksom redan helt sålda på EU"* (Caperius 2010-03-02). Även Wierup menar att *"det är väl en ganska smal skara som är så pass intresserade så att de faktiskt tar sig tid att skriva ett meddelande på skärm till mig och fråga någonting, som dessutom är så pass att det inte kräver ett utförligt svar"* (Wierup 2010-03-12). Caperius påpekar att *"om man var intresserad av EU-frågor och klimat eller svensk politik [...] då var det jag skrev intressant"*, men *"man måste ju ändå söka upp det aktivt för att ta del av det"* (Caperius 2010-03-02).

De illustrativa nedslagen och ordförandetwittrarnas kommentarer visar således tecken på att de sociala medierna på ordförandeskapswebben i enlighet med den deliberativa demokratiteorins kritiker främst lockade människor med ett redan befintligt intresse för politik och EU, det vill säga engagerade de redan engagerade (Ilshammar 2003:10, Norris 2000:4,22). Om de intresserade lär sig mer gentemot de som är ointresserade och lär sig mindre så ökar skillnaden i politiska kunskaper och motverkar en fördjupning av demokratin (Froomkin 2004:15, Hindman 2009:10). Med stöd av cyberskeptikern Pippa Norris visar de illustrativa nedslagen tecken på att medborgarna som redan deltar i den traditionella politiken genom de sociala medierna dessutom får större möjlighet att ta del av politisk information, ta direktkontakt med politiker och partier och kanske också vara med och forma politikens innehåll medan den politiskt ointresserade majoriteten av allmänheten inte tar del av det politiska utbudet eller engagerar sig politiskt bara för att sociala medier existerar.

Likasinnade

Att flera av de sporadiskt utvalda twitterprofilerna som följt ordförandetwittrarna även följer varandra och flera av ordförandetwittrarna samt att några av bloggskribenterna, som länkat sina blogginlägg till ordförandeskapswebben återfinns bland ordförandetwittrarnas followers gör bloggofären extra svåröverskådlig samtidigt som ett relativt tydligt mönster framträder av att bloggarna och twittrarna samlas bland likasinnade i enlighet med Sunstein och Castells, som menar att internet förstärker de redan existerande kulturella och sociala nätverken i samhället (Nord 2002:52,82). De illustrativa nedslagen visar att det i huvudsak var politiskt intresserade och engagerade människor som förde olika parallella dialoger och diskussioner, framför allt med

varandra men ibland också med ordförandetwitrarna. Att konversationer i huvudsak består av en begränsad samling deltagare är ur ett deliberativt synsätt på demokrati inte önskvärt, men acceptabelt så länge det inte finns tecken på åsiktshomogenitet, eftersom det enligt den deliberativa demokratiteorin är i diskussionen mellan människor med olika åsikter och erfarenheter, som människor får ökad kunskap och förståelse för andra människors perspektiv (Buskqvist 2007:190).

Samtidigt gav de illustrativa nedslagen tecken på att sociala medier och internet i enlighet med den deliberativa demokratiteorin skapar en öppning för alternativa politiska uppfattningar som inte syns på tv-nyheterna. Exempelvis finns den SD-vänliga bloggen ”Nätverk mot politisk korrekthet” bland bloggarna som länkat till ordförandeskapswebben via Twingly bloggsök (se 5.2.2 Twingly s.31) (Nätverket 2009-12-05, Brandel 2010-04-26). Inlägget med opolitisk information om EU:s migrationspolitik från SVT Text är i sig inte SD-vänligt, men kommentarerna i bloggans egen kommentarfunktion indikerar den politiska inriktningen på bloggen. Medan vissa menar att det ur demokratisynpunkt är viktigt att veta vilka människor som finns representerade i de sociala medierna kan det enligt den deliberativa demokratiteorin vara positivt om bloggläsarna konfronteras med andra människors åsikter, livsöden och perspektiv som de kanske inte stött på annars (Hindman 2009:9, Fromkin 2004:3, Nord 2002:49,82).

7 Slutsats

I detta kapitel avrundas uppsatsen med en återkoppling till studiens syfte och frågeställningar. Ordförandeskapets användning av sociala medier i ljuset av den deliberativa demokratiteorin diskuteras i denna avslutande genomgång av vad jag i denna studie anser mig ha kommit fram till.

7.1 Ordförandeskapets användning av sociala medier

Det svenska EU-ordförandeskapet och dess användning av sociala medier genomfördes utifrån särskilda juridiska, tidsmässiga, ekonomiska och personella förutsättningar och kan därför sägas utgöra ett situationsspecifikt fall som inte tillåter några långtgående slutsatser eller generaliseringar. Med hänsyn till att de sociala medierna som tillät allmänheten att lämna avtryck i form av blogg- och twitterinlägg utgjorde en liten del av ordförandeskapets kommunikationsarbete under ordförandeskapet och att ordförandeskapet endast använde en liten del av de sociala medierna som finns tillbuds på internet gör att denna diskussion inte ska betraktas som ett försök att utvärdera ordförandeskapets kommunikationsarbete eller att avgöra sociala mediers framtida användning och konsekvenser.

Ordförandeskapets ambitioner var högt satta och bar prägel av deliberativa inslag. Till följd av de prioriteringar som gjordes och de särskilda förutsättningar som påverkade ordförandeskapets användning av sociala medier kan ambitionerna i ljuset av den deliberativa demokratiteorin inte sägas ha uppfyllts fullt ut. Min studie visar å ena sidan att det finns skäl att tro att sociala medier kan öka människors kunskapsnivå och förståelse för andra människors åsikter, livsöden och perspektiv samt öka människors känsla av delaktighet i den politiska offentliga sfären. Min studie visar också att sociala medier kan underlätta för direktkontakt mellan medborgarna, och mellan medborgarna och politikerna, samt erbjuder en öppning för alternativa politiska uppfattningar som inte får lika mycket utrymme i tv-nyheterna som de traditionella partierna.

Å andra sidan finns i min studie tecken på att de sociala medierna på ordförandeskapswebben i första hand lockade människor med ett redan befintligt intresse eller engagemang för politik och EU och att de i huvudsak samlades bland likasinnade. Om människor som redan är politiskt intresserade eller redan deltar i den traditionella politiken genom sociala medier som på ordförandeskapswebben får en större möjlighet att ta direktkontakt med politiker och partier och på så sätt vara med och forma politikens innehåll genom deltagande i diskussioner så motverkas en fördjupning av demokratin eftersom skillnaderna i politiska kunskaper och politiskt inflytande ökar. I min studie

finner jag således även ett visst stöd för kritikerna till den deliberativa demokratiteorin som uttalar tvivel om medborgarnas intresse för politik och EU och vilja att ägna mer tid av sitt liv åt politik på det sätt som krävs för att alla medborgares delaktighet i samhällsutvecklingen ska öka.

Till följd av de särskilda förutsättningarna och ordförandeskapets prioritering av proffsanvändarna användes de sociala medierna på ordförandeskapswebben huvudsakligen som kanaler för informationsspridning. I enlighet med Buskqvists forskning kan kravet på förmoderering också gjort att möjligheterna för interaktiva dialoger med större deliberativa inslag gick förlorade, eftersom medborgarna inte gavs någon kontroll över ordförandeskapswebbens interaktionsarenor. Därtill medförde ordförandetwittrarnas osäkerhet över att ge sig in i diskussioner med twittrare samt det faktum att de följde få twittrare, läste och retweetade få tweets från sina followers och att ordförandeskapet underlät att kommentera människors blogginlägg att dialogerna i de sociala medierna på ordförandeskapswebben mest pågick mellan medborgarna i det stora offentliga rummet på internet utan större inblandning från ordförandeskapet. De sociala medierna på ordförandeskapswebben var inte heller kopplade till något övergripande syfte, det vill säga att det inte fanns något uttalat mål med den interaktion och dialog som uppstod i de sociala medierna på ordförandeskapswebben även om de var knutna till ordförandeskapswebben. Ordförandeskapets användning av sociala medier, i likhet med Michailidous slutsats om åtgärderna som föreslås lösa problemet med EU:s demokratiska underskott, fokuserade på människors uppfattning om ordförandeskapswebben snarare än på verklig förändring vad gäller dialog och tvåvägskommunikation med medborgarna. Sålunda användes de sociala medierna på ordförandeskapswebben i huvudsak utifrån ordförandeskapets intressen inom ramen för ett representativt synsätt på demokrati och ett intresse av besöksmaximering i förhållande till tidigare ordförandeskapswebbar.

Min studie av ordförandeskapets användning av sociala medier i ljuset av den deliberativa demokratiteorin visar att demokratin inte automatiskt fördjupas av sociala medier, men att sociala medier, under förutsättning att de av den representativa demokratins aktörer och institutioner används på rätt sätt, kan förbättra dagens representativa demokratisystem. Olika sociala medier kompletterar varandra på olika vis och olika sociala medier passar och attraherar olika aktörer och institutioner i samhället. I ljuset av den deliberativa demokratiteorin menar jag att huvudsaken är att medborgarengagemanget online stimuleras och tas tillvara på samma sätt som medborgarengagemanget offline.

8 Sammanfattning

EU-ordförandeskapets användning av sociala medier: Enligt projektplanen för ordförandeskapswebben var det övergripande målet att den skulle uppfattas som den bästa EU-ordförandewebbplatsen hittills, uppfattas som design- och teknikmässigt nyskapande, engagera och signalera öppenhet och ge förutsättningar för interaktion och dialog. Ordförandeskapets kommunikationsarbete syftade ytterst till att nå den intresserande allmänheten, men utformades i första hand för proffsanvändarna (bland andra massmedier, opinionsbildare, EU-tjänstemän osv.). På ordförandeskapswebben utgjordes de sociala medierna för allmänheten i första hand av EU-ministerns blogg, Twingly Bloggsök och Twitter.

Syfte: Att analysera det svenska ordförandeskapets användning av sociala medier på ordförandeskapswebben i ljuset av den deliberativa demokratiteorin.

Teorival: Enligt den deliberativa demokratiteorin är det processen genom vilka politiska beslut fattas som är viktig, eftersom medborgarnas deltagande i dialoger och diskussioner krävs för att besluten ska anses demokratiska och legitima. Sociala medier erbjuder arenor för dialog och diskussion som anses kunna möjliggöra en fördjupning av demokratin genom att öka medborgarnas deltagande, öka medborgarnas kunskap om politik och stärka förhållandet mellan medborgarna och det representativa demokratisystemets aktörer och institutioner.

Metodval: En kvalitativ fallstudie genomfördes av det svenska EU-ordförandeskapets användning av sociala medier. Jag genomförde semistrukturerade expertintervjuer med 12 respondenter, en kvalitativ textanalys samt en interaktionsanalys.

Slutsatser: Det svenska EU-ordförandeskapets användning av sociala medier utgjorde ett situationsspecifikt fall som inte tillåter några långtgående slutsatser eller generaliseringar. Min studie visar tecken på att sociala medier kan öka människors kunskapsnivå och förståelse för andra människors perspektiv samt öka människors känsla av delaktighet. Studien visar också att sociala medier kan underlätta direktkontakt mellan medborgarna och ordförandeskapet och erbjuda öppningar för alternativa politiska uppfattningar. I min studie finns även tecken på att de sociala medierna på ordförandeskapswebben i första hand lockade människor med intresse eller engagemang för politik och EU och att de samlades bland likasinnade. Till följd av de juridiska, ekonomiska, tidsmässiga och personella aspekterna och prioriteringarna användes de sociala medierna på ordförandeskapswebben huvudsakligen som nya kanaler för informationsspridning. Dialogerna i de sociala medierna på ordförandeskapswebben pågick mest mellan medborgarna i det stora offentliga rummet på internet utan större inblandning från ordförandeskapet och användes i huvudsak utifrån ordförandeskapets intressen inom ramen för ett representativt synsätt på demokrati och ett intresse av besöksmaximering i förhållande till tidigare ordförandeskapswebbar.

Referenser

Artiklar och litteratur

- Ackerman, B & Fishkin, J (2002), "Deliberation Day". *The Journal of Political Philosophy*, 10 (2), 129-152.
- Andersen, V & Hansen, K. (2007): "How deliberation makes better citizens: The Danish Deliberative Poll on the euro". *European Journal of Political Research* 46, 531-556.
- Boyd, Danah & Golder, Scott & Lotan, Gilad (2010), Tweet, Tweet, Retweet: Conversational Aspects of Retweeting on Twitter, *IEEE, 43rd Hawaii International Conference on System Sciences*, s. 1-10.
- Brandel, Tobias (2010-01-04), Sociala medier ny PR-kanal, *Svenska Dagbladet*.
- Brandel, Tobias (2010-02-02), Politiker nobbar twitterkontakter, *Svenska Dagbladet*.
- Brandel, Tobias (2010-04-26), SD dominerar sociala medier, *Svenska Dagbladet*.
- Brown, M (2006): "Survey Article: Citizen Panels and the Concept of Representation". *The Journal of Political Philosophy*, 14 (2), 203-225.
- Buskqvist, Ulf (2007). *Medborgarnas röster. Studier av internet som politisk offentlighet*. Örebro: Universitetsbiblioteket.
- Calhoun, Craig (1992). *Habermas and the Public Sphere*, Cambridge: MIT Press.
- Coleman, Stephen & Wright, Scott (2008), Political Blogs and representative democracy, *IOS Press Information Polity* 13 p. 1-5.
- Coleman, Stephen (2005), New mediation and direct representation: reconceptualising representation in the digital age, *New Media & Society*, vol 7:2, p. 177-199.
- Dryzek, J (2000), *Deliberative Democracy and Beyond: Liberals, Critics, Contestations*. Oxford: Oxford University Press.
- Elgström, Ole (2006), The Presidency: The Role(s) of the Chair in European Union Negotiations, *The Hague Journal of Diplomacy* 1, p. 171-195.
- Esaiasson, Peter m.fl. (2003), *Metodpraktikan*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Esaiasson, Peter m.fl. (2007), *Metodpraktikan*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Ejvegård, Rolf (2005). *Argumentationsanalys*. Lund: Studentlitteratur.
- Goodin, R. & Niemeyer, S. (2003): "When Does Deliberation Begin? Internal Reflection versus Public Discussion in Deliberative Democracy". *Political Studies* 51, 627-649.
- Guttman, Nurit (2007), Bringing the Mountain to the Public: Dilemmas and Contradictions in the Procedures of Public Deliberation Initiatives that Aim to Get "Ordinary Citizens" to Deliberate Policy Issues, *Communication Theory* 17, 411-438

Flick, Uwe (2009) *An Introduction to Qualitative Research*. Third Edition. London: Sage.

Froomkin, Michael A (2004) *Technologies for Democracy*, i Shane, Peter M, m.fl. (2004), *Democracy Online*, New York: Routledge.

Hindman, Matthew (2009), *The myth of digital democracy*, Princeton: Princeton University Press.

Kaplan, Andreas M & Haenlein, Michael (2009), "Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media", *Business Horizons* (2010) 53 p. 59-68.

Kvale, Steinar (1996), *Interviews. An introduction to qualitative research interviewing*. California: Sage Publications.

Kvale, Steinar (1997), *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lundahl, Ulf & Skärvad, Per-Hugo (1999), *Utredningsmetodik för samhällsvetare och ekonomer*. Lund: Studentlitteratur.

McLaverty, Peter (2009), Is deliberative democracy the answer to the representative democracy's problems? [...], *Representation* 45:4, s. 379-389.

Michailidou, Asimina (2008), Democracy and new media in the European Union: Communication or participation deficit? *Journal of Contemporary European Research*, Vol.4:4, p. 346-368.

Muhlberger, P & Weber, L.M (2006): "Lessons from the Virtual Agora Project: The Effects of Agency, Identity, Information and Deliberation on Political Knowledge". *Journal of Public Deliberation* 2 (1), s. 1-35.

Muhlberger, Peter (2004), *Access, Skill & Motivation in Online Political Discussion*, i Shane, Peter M, m.fl. (2004), *Democracy Online*, New York: Routledge.

Nord, Lars (2002), *IT och demokrati*, Lund: Studentlitteratur

Norris, P (2001), *Digital Divide? Civic Engagement, Information Poverty & the Internet Worldwide*. New York: Cambridge University Press.

Premfors, R & Roth, K m.fl. (2004), *Deliberativ demokrati*. Lund: Studentlitteratur.

Rosenberg, Shawn W (2007), *Deliberation, participation and democracy: can the people govern?* Basingstoke: Palgrave Macmillan.

Shane, Peter M, m.fl. (2004), *Democracy Online*, New York: Routledge.

Schneiderhan, E & Khan, S (2008): "Reasons and Inclusion: The Foundation of Deliberation". *Sociological Theory* 26 (1) s. 1-24.

Smith, G & Wales, C (2000): "Citizens' Juries and Deliberative Democracy". *Political Studies* 48: s.51-63.

Wright, Scott (2009), Political blogs, representation and the public sphere, *Aslib Proceedings*, Vol. 61:2 s. 155-169.

Åström, Joakim (2004), *Mot en digital demokrati? Teknik, politik och institutionell förändring*, Örebro: Universitetsbiblioteket.

Internetkällor

Alenius, Roberta, www.twitter.com/r_alenius Hämtat 2010-01-27

Alenius, Roberta (2009-09-17), http://twitter.com/R_Alenius/status/4059288701 Hämtat 2010-01-27.

Alexanderplahr (2009-07-24) <http://twitter.com/alexanderplahr/status/2814922967> Hämtat 2010-01-27.

Alexanderplahr (2009-08-25) <http://twitter.com/alexanderplahr/status/3535944615> Hämtat 2010-01-27.

Andén, Axel (2010-02-22), *Sportbladet.se nådde 2,5 miljoner unika besökare*, Medievärlden, <http://www.medievarlden.se/nyheter/2010/02/sportbladetse-nadde-25-miljoner-unika-besokare> Hämtat 2010-05-05.

Andersson, Peter (2009-12-07) <http://peterlandersson.blogspot.com/2009/12/kopenhamn-dag-1-en-rasande-massa.html> Hämtat 2010-04-26.

Batra Kinberg, Anna (2009-11-26), *Anna Kinberg Batras europabrev – 7/2009*, <http://www.annakinbergbatra.se/?p=90> Hämtat 2010-04-17.

Bawar, Ismail (2009-12-14), *En lång omväg för Turkiet*, <http://bawarsworld.blogspot.com/2009/12/en-lang-omvag-for-turkiet.html> Hämtat 2010-04-17.

Bokus (2009-12-11), *Apropå klimatkonferensen*, <http://blogg.bokus.com/apropa-klimatkonferensen/> Hämtat 2010-04-17.

Böhlmark, Thomas (2009-12-17), *Summering av ordförandeskapet*, <http://thomasbohlmark.blogspot.com/2009/12/summering-av-ordforandeskapet.html> Hämtat 2010-04-17.

Caperius, Gunnar, www.twitter.com/g_caperius Hämtat 2010-01-27.

Caperius, Gunnar (2009-07-22) http://twitter.com/G_Caperius/status/2778643627 Hämtat 2010-01-27.

Caperius, Gunnar (2009-11-16), http://twitter.com/G_Caperius/status/5768877652 Hämtat 2010-05-02.

Cederholm, Robert & Eliasson, Anders (2010-03-15), *Partierna tappas medlemmar*, Rapport SVT: http://svt.se/2.22620/1.1927298/partierna_tappas_medlemmar Hämtat 2010-03-15.

Coleman, Stephen (2004), *Connecting parliament to the public via the internet*, Oxford University: <http://depts.washington.edu/ccce/assets/documents/coleman1.pdf> Hämtat 2010-02-26.

Community of Sweden (2010-04-13), *About the Community*: <http://www.communityofsweden.com> Hämtat 2010-04-13.

Engström, Mats (2009-12-06), *Bra jobbat, Beatrice Ask!*, <http://mengstrom.blogspot.com/2009/12/bra-jobbat-beatrice-ask.html> Hämtat 2010-04-17.

FiM (2009-12-02), TT:s ohederliga utelämnanden om uppehållstillstånd i Jerusalem, <http://fredimellanostern.wordpress.com/2009/12/02/tts-ohederliga-utelamnanden-om-uppehallstillstand-i-jerusalem/> Hämtat 2010-04-17.

Followers (2010-04-13), http://twitter.com/K_Lindahl/followers;
http://twitter.com/R_Alenius/followers; http://twitter.com/G_Caperius/followers;
http://twitter.com/M_Wierup/followers; <http://twitter.com/se2009eu/followers>;
http://twitter.com/M_Widell/followers Hämtat 2010-04-13.

Frisch, Julien (2009-07-09) <http://twitter.com/JulienFrisch/status/2548207900> Hämtat 2010-01-27.

Harman, Heidi (2009-11-18), <http://twitter.com/heidiharman/statuses/5834705153> Hämtat 2010-04-15.

Ilshammar, Lars (2003), *IT-digitala klyftor eller gräsrotsdemokrati?*
[http://www.lo.se/home/lo/home.nsf/unidView/346A2B8445F79C1FC1256E75003DAC0F/\\$file/itdigitalaklyftor.pdf](http://www.lo.se/home/lo/home.nsf/unidView/346A2B8445F79C1FC1256E75003DAC0F/$file/itdigitalaklyftor.pdf) Hämtat 2010-03-04

Ilshammar, Lars (2002), Förslag till strategi för att minska de digitala klyftorna,
<http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/01/17/54/e7b29364.pdf> Hämtat 2010-03-04.

Kiviniemi, Mikko (2009-11-18), <http://twitter.com/mikkokiviniemi/statuses/5830385858> Hämtat 2010-04-15.

Lovisa (2009-12-07) <http://lovisaeleonora.devote.se/blogs/3291024/fn-s-klimatmoete.htm> Hämtat 2010-04-23.

Lindahl, Kristina, www.twitter.com/k_lindahl Hämtat 2010-01-27.

Lindahl, Kristina (2009-07-22) http://twitter.com/K_Lindahl/status/2774171835 Hämtat 2010-01-27.

Lindahl, Kristina (2009-12-10) http://twitter.com/K_Lindahl/status/6529276771 Hämtat 2010-01-27.

Martilla, Paula (2009-11-18), <http://twitter.com/PaulaMartilla/statuses/5829993327> Hämtat 2010-04-15.

Mimmis mammaliv (2009-11-20), *För full hals*,
<http://mimmismammaliv.blogspot.com/2009/11/for-full-hals.html> Hämtat 2010-04-17.

Mynewsdesk (2009-11-19),
<http://www.mynewsdesk.com/se/pressroom/twingly/pressrelease/view/sverige-foersta-eu-ordfoerandelandet-med-twingly-343436> Hämtat 2010-03-05.

NE (Nationalencyklopedin): <http://www.ne.se/sok/deliberation?type=NE>

Nätverket (2009-12-05), Enighet om EU:s migrationspolitik,
<http://natverknotpk.blogspot.com/2009/12/enighet-om-eus-migrationspolitik.html> Hämtat 2010-04-17.

Patrikhson (2010-04-23) <http://twitter.com/patrikhson> Hämtat 2010-04-23.

PI (2009-12-02), <http://politisktinkorrekt.wordpress.com/2009/12/02/enighet-om-eus-migrationspolitik/> Hämtat 2010-04-26.

PK (2009-12-01), *Impopulärvetenskap*, <http://tillskott.blogspot.com/2009/12/ibland-maste-pk-lagga-ner-den.html> Hämtat

Rapport (2009-08-17), *Meningslöst babbler på Twitter*, <http://www.dn.se/ekonomi/twitter-1.932751> Hämtat 2010-04-21.

Samikorpela (2009-12-18), *Vad händer på toppmötet egentligen?*, <http://samikorpela.blogg.se/2009/december/vad-hander-pa-toppmotet-egentligen.html> Hämtat 2010-04-17.

SCB (2008), Demokratistatistik rapport 8, Demokratistatistik 2008:9, http://www.scb.se/statistik/_publikationer/ME0104_2008A01_BR_ME09BR0802.pdf Hämtat 2010-03-22.

Se2009.eu (2009-11-18), *Länka din blogg till se2009.eu*, http://www.se2009.eu/sv/moten_nyheter/2009/11/18/lanka_din_blogg_till_se2009_eu Hämtat 2010-04-17.

Se2009.eu (2010-04-20), *Röster från det svenska ordförandeskapet*, <http://www.se2009.eu/sv/tjanster/2.1070> Hämtat 2010-04-20.

Se2009eu www.twitter.com/se2009eu Hämtat 2010-01-27.

Se2009eu (2009-09-10) <http://twitter.com/se2009eu/status/3885707387> Hämtat 2010-01-27.

se2009eu (2009-09-14) <http://twitter.com/se2009eu/status/3981415112> Hämtat 2010-01-27.

se2009eu (2009-10-01) <http://twitter.com/se2009eu/status/4521605652> Hämtat 2010-01-27.

SilkeGebel (2010-04-23) <http://twitter.com/SilkeGebel> Hämtat 2010-04-23.

Skype (2010-02-09) <http://about.skype.com/> Hämtat 2010-02-09.

SOM-rapport nr 30 (2001), Det våras för politiken. Trettiofyra artiklar om politik, medier och samhälle. Artikel ”Medborgarnas demokratiuppfattningar” av Mikael Gilljam och Ola Jodal, http://www.som.gu.se/digitalAssets/1288/1288532_157-176.pdf Hämtat 2010-03-01.

SR (2010-04-12), *Vad är RSS?* <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2358&artikel=685976> Hämtat 2010-04-12.

Svenska Datatermgruppens ordlista: www.nada.kth.se/dataterm/ Hämtat 2010-02-23.

Twingly (2010-02-23): www.twingly.com Hämtat 2010-02-23.

Twingly (2010-11-18), Twinglys blogginslag, <http://blog.twingly.com/2009/11/18/the-swedish-eu-presidency-goes-twingly/> Hämtat 2010-03-24

Twingly (2009-11-18), Twitterinslag om ordförandeskapet på Twingly, <http://twitter.com/twingly/status/5829494022> Hämtat 2010-04-15.

Twingly (2009-12-04), Help making authorities more open with Twingly,
<http://blog.twingly.com/2009/12/04/help-making-authorities-more-open-with-twingly/> Hämtat 2010-04-17).

Twinglysök (2010-01-27), svenska blogginlägg länkade till ordförandeskapswebben,
<http://www.twingly.com/search?q=sort%3Apublished%20link%3Ahttp%3A%2F%2Fwww.se2009.eu%2F> Hämtat 2010-01-27

Val (2006), http://www.val.se/tidigare_val/ Hämtat 2010-02-21

Vindeland, Hans (2009-12-01), <http://hansvindeland.wordpress.com/2009/12/01/i-dag-den-1-december-trader-lissabonfordraget-i-kraft-och-europa-firar-eller-bryr-sig-verkligen-nagon/> Hämtat 2010-04-17.

Widell, Mia, www.twitter.com/m_widell Hämtat 2010-01-27.

Widell, Mia (2009-09-30) http://twitter.com/M_Widell/status/4497583512 Hämtat 2010-01-27.

Wierup, Mårten, www.twitter.com/m_wierup Hämtat 2010-01-27.

Wierup, Mårten (2009-07-27) http://twitter.com/M_Wierup/status/2868302132 Hämtat 2010-01-27.

Wierup, Mårten (2009-08-24) http://twitter.com/M_Wierup/status/3512059192 Hämtat 2010-01-27.

Wierup, Mårten (2009-08-24) http://twitter.com/M_Wierup/status/3511993125 Hämtat 2010-01-27.

Wierup, Mårten (2009-08-26) http://twitter.com/M_Wierup/status/3558145575 Hämtat 2010-01-27.

WII (2009), World Internet Institute med Olle Findahl, *Svenskarna och Internet 2009*:
http://www.iis.se/docs/Svenskarna_och_Internet_20091.pdf Hämtat 2010-02-26

Youtube (2010-03-10), www.youtube.com Hämtat 2010-03-10

Xor (2009-11-23), Justice and home affairs (EU): 30 nov - 1 dec,
<http://xorbot.blogspot.com/2009/11/justice-and-home-affairs-eu-30-nov-1.html> Hämtat 2010-04-17.

Intervjumaterial

Intervjuade i egenskap av deltagare i arbetsgruppen ”Kommunikation 09”:

(Brask) Jenny Brask (f.d. Lindahl), mejlintervju, 2 februari 2010, kl. 14.37.

(Hennung) Ola Hennung, 3 februari 2010 kl. 10.00–11.00

(Björkander) Anna Björkander, telefonintervju, 8 februari 2010, kl. 15.50–16.10.

(Augustsson) Gabriella Augustsson, telefonintervju (Skype), 9 februari 2010 kl. 21.00–21.25

(Danlund) Jonna Danlund, 12 februari 2010, kl. 14.00–14.50

(Lindhé) Eva Lindhé, 15 februari 2010 kl. 11.00–11.30.

(Onn) Helena Onn, mejlintervju, 2 mars 2010, kl. 17.14.

Intervjuade i egenskap av sakkunniga (ordförandeskapswebben och juridiska aspekter):

(Haak) Torbjörn Haak, 11 februari 2010, kl. 10.30–11.30.

(Nilsson) Tobias Nilsson, 11 februari 2010, kl. 14.00–14.40.

Intervjuade i egenskap av Twittrare:

(Caperius) Gunnar Caperius, 2 mars 2010, kl. 13.30–14.00.

(Wierup) Mårten Wierup, telefonintervju (Skype), 12 mars 2010, kl. 15.00–15.25.

(Lindahl) Kristina Lindahl von Sydow, mejlintervju, 24 mars 2010, kl. 12.31.

Övriga personkällor

Medarbetare(1) i ministerkansliet (2010-04-16), Information kring Cecilia Malmströms ordförandeblogg erhållen via email den 16 april 2010 kl. 15:43.

Medarbetare(2) i ministerkansliet (2010-04-12), Information kring Cecilia Malmströms ordförandeblogg erhållen via email den 12 april 2010 kl. 17:38.

Medarbetare(3) på Twingly (2010-04-14), Svar på fråga kring sökmöjligheter på Twingly, erhållen via email den 14 april kl. 12:25.

Nilsson, Tobias (2010-03-23), Offentlig statistik om webben, Statistik för se2009.eu, erhållen via email den 23 mars 2010 kl. 16:13.

Nilsson, Tobias (2010-03-31), Information kring antalet svenska blogginlägg på Twingly, erhållen via email den 31 mars 2010 kl. 10:04.

Nilsson, Tobias (2010-04-16), svar på fråga om ordförandeskapet kommenterade blogginlägg från allmänheten, erhållen via email den 16 april 2010 kl. 14:29.

Offentliga källor

KOM (2006) 35, EU-kommissionens Vitbok om EU:s kommunikationspolitik, Bryssel 2006-02-01, http://europa.eu/documents/comm/white_papers/pdf/com2006_35_sv.pdf Hämtat 2010-03-17.

OF1, Kommunikationsstrategin för ordförandeskapet (2007-12-19), Statsrådsberedningen, EU-kansliet: <http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/11/59/57/6c7d97c4.pdf> Hämtat 2010-02-24.

OF2, Kommunikationsplattform för ordförandeskapet (2008-01-15), Statsrådsberedningen, EU-kansliet: <http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/11/59/57/455cd885.pdf> Hämtat 2010-02-24.

OF3, Statsrådsberedningens arbetsinstruktion, (2009-09-17), *Ordförandeskapets webbplats*, diarienummer: SB2009/7257/KOM09.

OF4, Ordförandeskapets förklaring av Widget,

http://www.se2009.eu/sv/tjanster/visuell_identitet_och_logotyp_lankar_banner_widget/widget_fran_se2009_eu Hämtat 2010-03-20.

PM (2009-07-22), Projektplan – Sveriges ordförandeskapswebb, erhållen via email den 14 april 2010 kl. 09:10 från Tobias Nilsson (se Intervjumaterial).

Regeringen (2009-06-01), Pressmeddelande Statsrådsberedningen, *Cecilia Malmström lanserar webbplatsen för Sveriges ordförandeskap i EU*, <http://regeringen.se/sb/d/11980/a/127350> Hämtat 2010-01-27.

SOU 2000:1, Demokratiutredningen. En uthållig demokrati! Politik för folkstyrelse på 2000-talet: http://www.regeringen.se/download/1c43643c.pdf?major=1&minor=624&cn=attachmentPublDuplicator_0_attachment Hämtat 2010-02-21.

Synovate 2009 (2009-01-20): ”Allmänheten inför Sveriges ordförandeskap i EU” på uppdrag av KOM-09.

Bilagor

Bilaga 1: Centrala begrepp

Bloggar (kort för webbloggar) är hemsidor med dagboksliknande inlägg om vad som helst som vem som helst kan skriva, ofta med möjlighet att skriva kommentarer till inlägg.

Deliberation betyder överläggning, rådslagning, diskussion eller debatt, oftast i politiska sammanhang (NE).

Deliberativ demokrati kallas även samtalsdemokrati eller diskussionsdemokrati och går ut på att jämlika medborgare deltar aktivt på olika arenor för att där inhämta kunskap, diskutera och påverka den politiska dagordningen innan beslut fattas.

Delningsfunktioner är en funktion som gör det möjligt att dela och bokmärka webbsidor (i detta fallet nyhetsartiklar på se2009.eu) via program såsom Facebook, Twitter m.fl.

Dialog är ett samtal mellan två eller flera personer (eller i överförd bemärkelse mellan t.ex. åsiktsriktningar) (NE).

Digitala klyftor avser de skillnader som finns mellan olika grupper av medborgare när det gäller möjligheten att tillgå och tillgodogöra sig information via internet (Ilshammar 2002:10).

Diskussion är ett samtal (om viss fråga) i vilken de deltagande argumenterar för sina respektive uppfattningar (NE).

Envägskommunikation avser publicering av information med problematiken att man inte vet om informationen har lästs, förstås, tillgodogjorts eller ignorerats.

Facebook är ett socialt nätverk där medlemmarna håller kontakt med sina vänner genom att lägga ut bilder, skriva vad de gör, länka till artiklar eller Youtube, skicka meddelanden och chatta med varandra (Brandel 2010-01-04).

Interaktion är en process där grupper eller individer ömsesidigt påverkar varandra i form av dialog, diskussion, media-, länk- och kunskapsdelning.

Ordförandeskapswebben avser ordförandeskapets egen webbplats: www.se2009.eu.

RSS är ett sätt på vilket man kan sprida innehåll på internet genom att leverera nyhetsrubriker och sammanfattningar tillsammans med länk till ursprungsplatsen. RSS-flöde är en slags prenumeration på rubriker från webbplatsen. Inom bloggösfären används RSS-flöden för att dela information mellan bloggare. (SR 2010-04-12).

Sociala medier är hemsidor och forum på internet där det förekommer social interaktion och kommunikation, och där användarna själva genererar hela eller delar av innehållet (Kaplan & Haenlein 2009:61). I denna studie representeras sociala medier av följande funktioner: dåvarande EU-ministern Cecilia Malmströms engelskspråkiga ordförandeblogg, Community of Sweden, en

Widget, Twingly bloggsök, Twitter, och 272 delningsfunktioner samt ett RSS-flöde på Malmströms blogg kopplade till ordförandeskapswebbens nyhetsrubriker. Interaktion via sociala medier behöver inte vara synkron, användarna behöver alltså inte vara uppkopplade samtidigt för att räknas som delaktiga i interaktionen.

Tvåvägskommunikation innebär en dialog där mottagaren av information på något sätt också kan svara, kommentera eller fråga avsändaren för att tillgodogöra sig informationen på bästa sätt.

Twingly är en sökmotor för bloggar i den globala bloggösfären som länkar traditionell media till social media och därmed ökar engagemang och uppmärksamhet i bloggösfären (Twingly 2010-02-23).

Twitter är en mikroblogg där de i nuläget över 60 miljoner användarna världen över med max 140 tecken berättar vad de gör just nu, postar länkar till artiklar, bloggar eller andra Twitterinlägg. Man kan följa Twitter genom att söka på ett ämne och se allt som skrivs på det temat just då (Brandel 2010-02-02). Precis som i bloggar visas tweets i omvänd kronologisk ordning, men utan möjlighet att kommentera enskilda inlägg (Boyd 2010:2). ***Tweets*** är detsamma som inlägg eller uppdateringar, det vill säga en text skriven och publicerad av någon med twitter-konto. För att uppmärksamma en särskild twittrare kan tweets också vara riktade mot en eller flera utvalda twittrare (@användarnamn + meddelande). ***Retweets*** är tips om eller vidarebefordringar av andra twittrares tweets (RT @användarnamn + meddelande). ***Followers*** eller följare är twittrare som följer andra twittrares inlägg, här avses twittrare som följt ordförandeskapets twittrare. ***Following*** är twittrarna som en twittrare själv följer, här avses twittrarna som ordförandeskapets twittrare valde att följa. ***Hashtag*** (*t.ex. #eu2010*) används för att sortera in tweets i olika kategorier (Twitter 2010-03-20).

Webbplats är en samling webbsidor som innehåller information om en verksamhet eller ett ämne och som har samma utgivare (Svenska Datatermgruppens ordlista 2010-02-23).

Widget är ett program, ett grafiskt "fönster" som kan placeras eller "bäddas in" på en webbplats. Under ordförandeskapet fanns en Widget med ordförandeskapets visuella identitet och de senaste rubrikerna från webbplatsen att tillgå (OF4).

Youtube är en webbplats för online-video startades 2005. På YouTube kan alla lägga upp och dela med sig av videoklipp, både direkt och genom mobiler, bloggar och e-post (Youtube 2010-03-10).

Bilaga 2: Intervjuguide

Frågor till arbetsgruppen ”Kommunikation 09”

1. På vilket sätt var Du involverad i förberedningsarbetet inför ordförandeskapet, skapandet av KOM-09 och ordförandeskapswebben? Vad var Din roll?
2. Hur tänkte ni när ni skrev ordförandeskapets kommunikationsstrategi?

3. Diskuterade ni allmänhetens intresse av ordförandeskapet?
4. Fanns det några instruktioner från EU:s sida om hur kommunikationsarbetet under ordförandeskapet skulle se ut eller fungera?
5. Varför fokusera på den intresserade allmänheten, och inte allmänheten i stort?
6. På vilket sätt var den politiska ledningen involverad under arbetet med kommunikationsstrategin och ordförandeskapswebben?
7. Hur kom ni fram till att ordförandeskapswebben skulle vara den viktigaste informationskällan under ordförandeskapet?
8. Vad var er ambition med att använda sociala medier på ordförandeskapswebben?
9. Hur tänkte ni kring värdet av att använda sociala medier på ordförandeskapswebben?
10. Hur tänkte ni kring riskerna med att använda sociala medier på ordförandeskapswebben?
11. Nu när ordförandeskapet är slut, tycker Du att användandet av de sociala medierna på ordförandeskapswebben fungerade som ni hade tänkt er?
12. Hur tycker Du att man ska gå till väga för att öka intresset för EU i Sverige?
13. Hur tycker du att EU borde använda sig av sociala medier i framtiden?

Frågor till twittrarna

1. Hur kom det sig att du twittrade på ordförandeskapswebben?
2. Hade du hört talas om twitter eller twittrat innan du började twittra på ordförandeskapswebben?
3. Fick du några instruktioner om vad du skulle skriva om och hur du skulle skriva om det?
4. Fick du några regler att hålla dig till?
5. Var din närmsta chef inblandad i ditt twittrande eller skrev du allt på eget initiativ?
6. Fick du många kommentarer på dina tweets?
7. Kommenterade du själv många tweets?
8. Resulterade twittrandet och kommenterandet någon gång i en dialog eller längre konversation?
9. Vad tyckte du om att twittra?
10. Tycker du att twitter är ett bra sätt att nå ut till människor?
11. Tror du att twittrande politiker kan få upp intresset för politik i Sverige?
12. Twitter och Twingly hade innan ordförandeskapet aldrig använts inom Regeringskansliet. Tycker du att regeringen borde använda sig mer av sociala medier i framtiden?

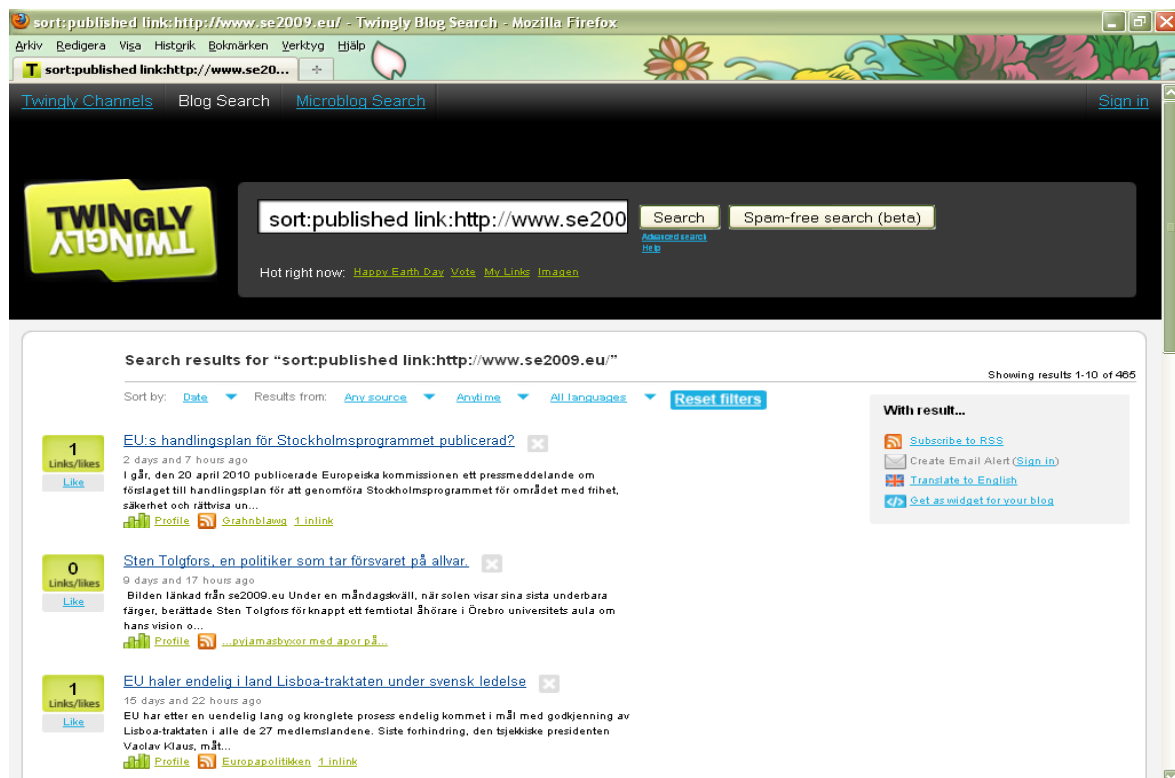
Bilaga 3: Bilder från ordförandeskapswebben

Bild 3.1: De senaste blogginläggen länkade till ordförandeskapswebben till höger.

(www.se2009.eu/sv från 2010-02-16)

Bild 3.2: Twingly bloggsök

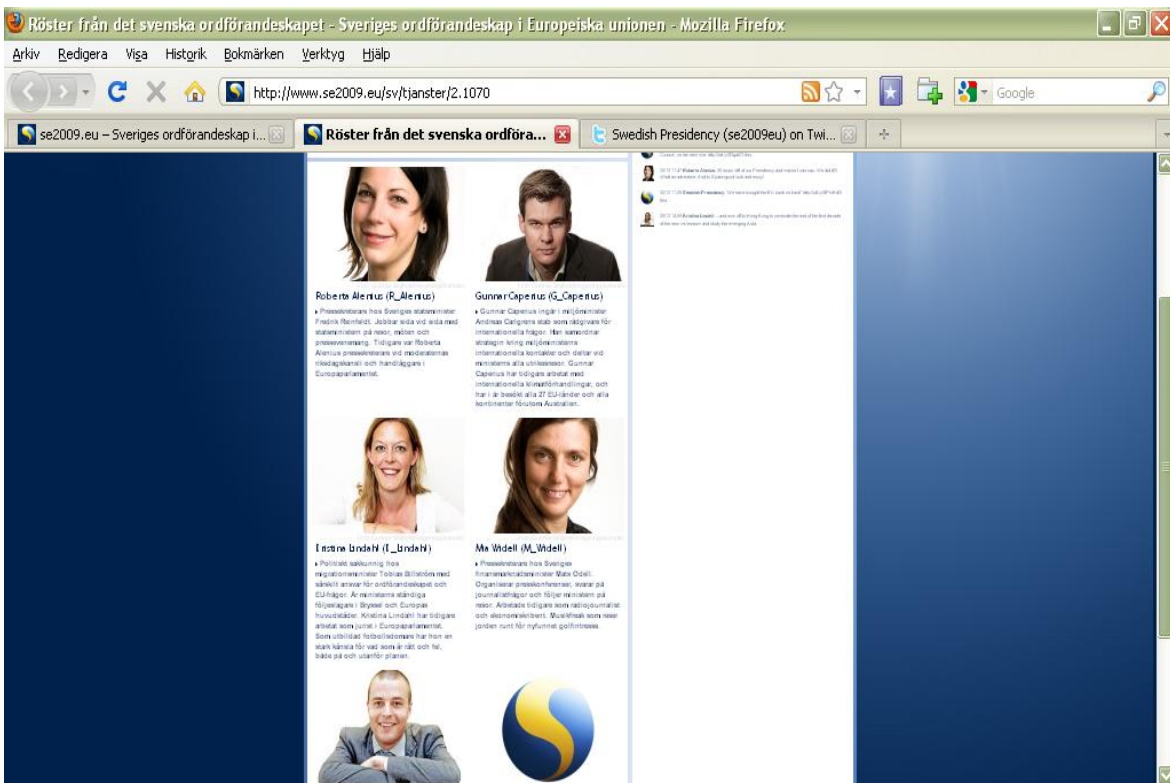
(www.twingly.com/search?q=sort%3Apublished%20link%3Ahttp%3A%2F%2Fwww.se2009.eu%2F från 2010-04-23)

Bild 3.3: De sista inläggen på Twitter och länken till Malmströms blogg till höger.

(www.se2009.eu/sv/ från 2010-03-18)

Bild 3.4: Twittrarna på ordförandeskapswebben

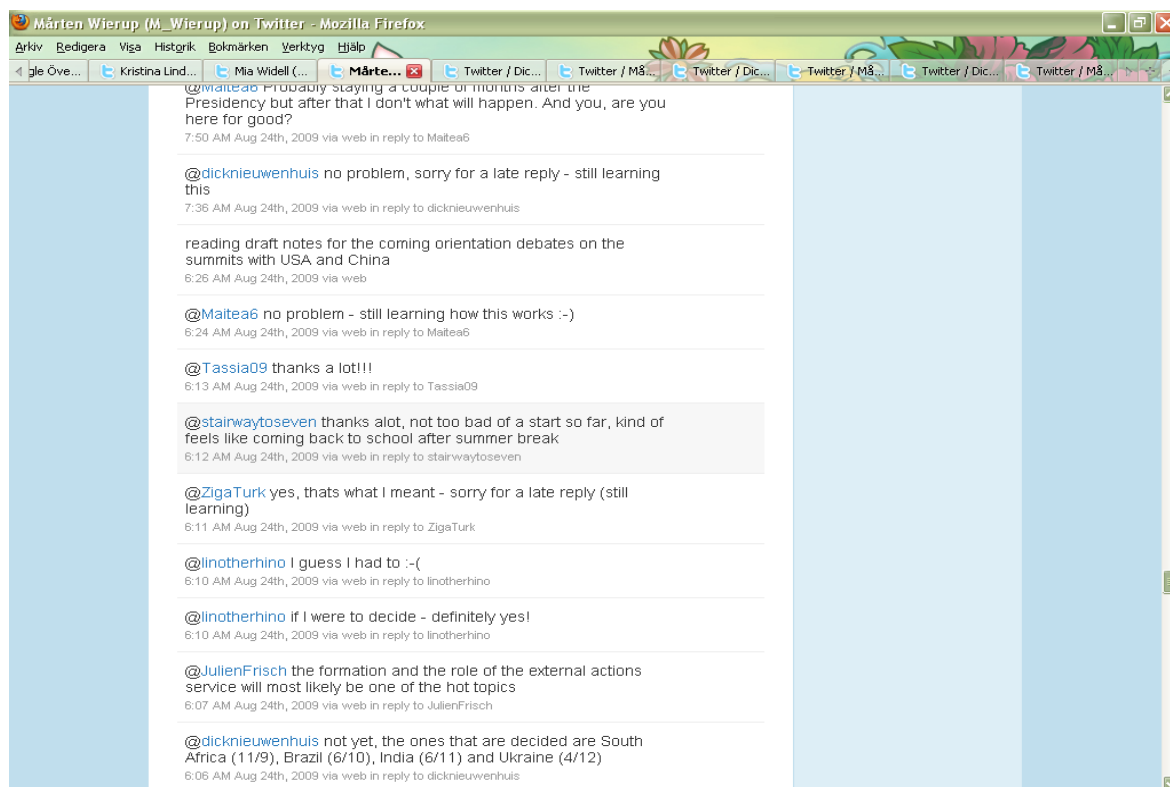
(www.se2009.eu/sv/tjanster/2.1070 från 2010-02-16)

Bild 3.5: Ordförandeskapets Twitterprofil

(www.twitter.com/se2009eu från 2010-03-18)

Bild 3.6: Exempel på Wierups riktade tweets

(www.twitter.com/M_wierup från 2010-05-03).